

Centar za
ženske studije

ISTRAŽIVANJE
ŽENE U
HRVATSKOJ
POLITICI
[REZULTATI 2011.]

Ova publikacija je izrađena
uz pomoć EU.

Ova stranica je namjerno ostavljena prazna.

Istraživanje
Žene u hrvatskoj politici
[rezultati 2011.]

Centar za ženske studije
Dolac 8, Zagreb

© Centar za ženske studije, 2012.

Autorica: Marjeta Šinko

Lektura/korektura: Tanja Ratković

Grafičko oblikovanje: Susan Jakopec

„Ova publikacija izrađena je uz pomoć Europske unije. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Centra za ženske studije i ni na koji način ne održava gledišta Europske unije.“

„Europska unija uspostavljena je temeljem Ugovora o Europskoj uniji. Trenutno ima 27 zemalja članica Unije. Zasnovana je na suradnji Europskih zajednica i zemalja članica na poljima zajedničke vanjske i sigurnosne politike, te pravosuđa i unutarnjih poslova. Pet glavnih institucija Europske unije su Europski parlament, Vijeće ministara, Europska komisija, Europski sud i Revizorski sud.“

Publikacija je nastala unutar projekta AD ACTE – Anti Discrimination Actions Towards Equality of Women and Men

Sadržaj

Uvod	5
<i>Žene u hrvatskoj politici: odabrani rezultati istraživanja 2011.</i>	9
<i>Žene u hrvatskoj politici: usporedba rezultata 2003. – 2007. – 2011.</i>	21
Umjesto zaključka	31
Prilog	35

Ova stranica je namjerno ostavljena prazna.

Istraživanje *Žene u hrvatskoj politici* provodilo se 2011. godine treći put. Inicijalno osmišljeno i provedeno 2003. godine na uzorku od 808, te ponovljeno 2007. godine na uzorku od 571 punoljetnih Zagrepčana/ki¹, prošle se godine prvi put provelo na reprezentativnom uzorku cijele Hrvatske. Od samih početaka osmišljeno kao longitudinalno i nacionalno empirijsko istraživanje, u prva dva ciklusa (zbog financijskih ograničenja) provedeno je samo na reprezentativnom uzorku Zagreba. Provođenjem trećeg ciklusa ovo istraživanje postaje jedno od najdugovječnijih (ako ne i najdugovječnije) empirijsko istraživanje „ženske tematike“ u Hrvatskoj.

Namjera istraživanja bila je ispitati vrijednosti, percepcije i znanja hrvatskih građana/ki o ženskoj političkoj participaciji, diskriminaciji žena u području javnog i političkog života te položaju žena u Hrvatskoj općenito, a u svrhu produbljivanja javne rasprave o problemu političke potpredstavljenosti žena i njegovim mogućim rješenjima. Izbor uzorka te formalna i sadržajna identičnost velikog broja korištenih varijabli omogućuju usporednu analizu rezultata prethodnih ciklusa – instrument za prikupljanje empirijskih podataka bio je upitnik sa 77 pitanja zatvorenog tipa (nominalne i intervalne ljestvice) i 5 pitanja otvorenog tipa.

---

¹ Više o rezultatima, metodologiji te razlozima provođenja ovih istraživanja u: Kašić, Biljana/ Šinko, Marjeta (ur.) (2004) *Gyné politiké ili o političkoj građanki*, Centar za ženske studije, Zagreb, te Šinko, Marjeta (ur.) (2008) *Žene u hrvatskoj politici. Sažetak rezultata istraživanja*, Centar za ženske studije, Zagreb.

Dolje ponavljamo inicijalno utvrđene opće ciljeve istraživanja:

1. ustanoviti, opisati i analizirati socijalna obilježja i vrijednosti hrvatskih građana/ki;
2. ustanoviti, opisati i analizirati odnos hrvatskih građana/ki u odnosu prema vrijednostima rodne/spolne jednakosti, mehanizmima za promicanje rodne/spolne ravnopravnosti te mehanizmima za njihovo postizanje;
3. ustanoviti, opisati i analizirati odnos hrvatskih građana/ki u odnosu prema političarkama i političkoj participaciji žena;
4. ustanoviti, opisati i interpretirati promjene koje su nastale u stajalištima i percepcijama ispitane populacije od 2003. godine.

Terenski dio istraživanja *Žene u hrvatskoj politici* proveden je od 30. studenog do 15. prosinca 2011. godine² na području Republike Hrvatske, a u njemu je sudjelovalo 1 201 građana/ki. Korišten je slučajni višestapni stratificirani nacionalno reprezentativni uzorak punoljetnih osoba (kao što je u prethodnim publikacijama navedeno, zanimale su nas samo punoljetne osobe s obzirom na to da su one formalno punopravni članovi političkih zajednica). Uzorak je stratificiran prema šest regija i četiri veličine naselja, a struktura uzorka dalje je kontrolirana s obzirom na spol, dob, obrazovanje te mjesto stanovanja (urbani odnosno ruralni krajevi). Kao izvor podataka za strukturu ukupne populacije korišteni su popisi stanovništva Republike Hrvatske iz 2001. i 2011. godine. Slučajnost uzorka osigurana je slučajnim izborom naselja, zatim slučajnim izborom kućanstava korištenjem *random walk* metode te, konačno, slučajnim izborom ispitanika/ce u odabranom kućanstvu. Postoci pojedinih subuzoraka (spol, dob, obrazovanje i mjesto stanovanja) nalaze se u prilogu, no s obzirom na to da iz upitnika nije vidljivo grupiranje županija u regije te njihove frekvencije, navodimo ih ovdje:

---

²Uz iznimku 3. i 4. prosinca 2011. godine.

regije / županije	br. ispitanika/ca	% ispitanika/ca
Grad Zagreb	216	18,0
Grad Zagreb	216	18,0
Sjeverna Hrvatska	273	22,7
Zagrebačka županija	88	7,3
Krapinsko-zagorska županija	40	3,3
Varaždinska županija	59	4,9
Koprivničko-križevačka županija	34	2,8
Bjelovarsko-bilogorska županija	26	2,2
Međimurska županija	26	2,2
Istočna Hrvatska	235	19,6
Virovitičko-podravska županija	24	2,0
Požeško-slavonska županija	25	2,1
Brodsko-posavska županija	42	3,5
Osječko-baranjska županija	92	7,7
Vukovarsko-srijemska županija	52	4,3
Središnja Hrvatska	105	8,7
Sisačko-moslavačka županija	51	4,2
Karlovačka županija	36	3,0
Ličko-senjska županija	18	1,5
Istra i Primorje	143	11,9
Primorsko-goranska županija	84	7,0
Istarska županija	59	4,9
Dalmacija	229	19,1
Zadarska županija	43	3,6
Šibensko-kninska županija	32	2,7
Splitsko-dalmatinska županija	128	10,7
Dubrovačko-neretvanska županija	26	2,2

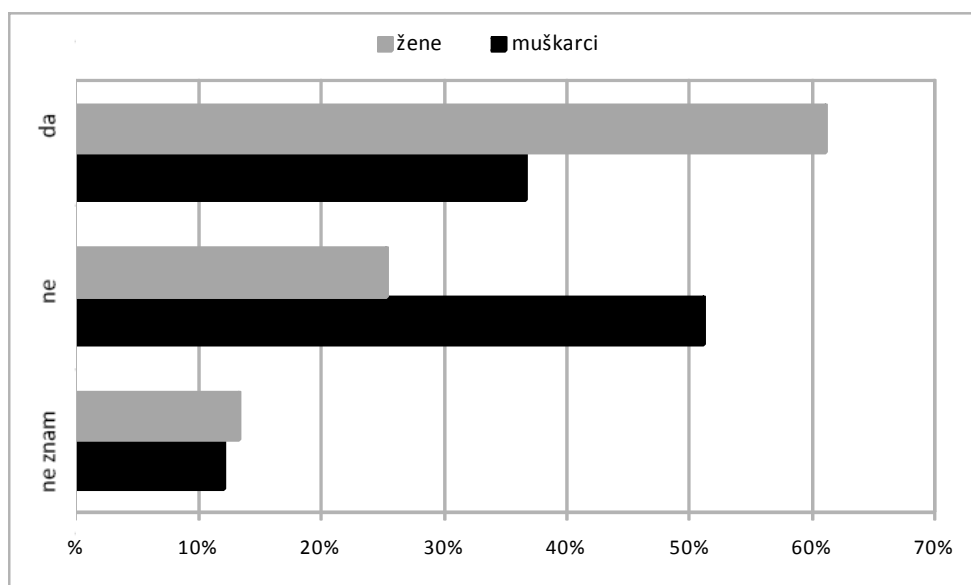
U nastavku ove publikacije donosimo distribucije odgovora i osvrt na dio rezultata prikupljenih u posljednjem ciklusu istraživanja, kao i kraću usporedbu podataka iz sva tri ciklusa. Naravno, kao i ova publikacija, ni

istraživanje ne bi bilo moguće da se za njega nisu osigurala sredstva unutar EU financiranog projekta *AD ACTA – Anti-Discrimination ACtions Towards Equality of women and men* koji provodi Centar za ženske studije. Voditeljica je ovog projekta Jasminka Pešut, a ostale su članice projektnog tima Zorica Siročić, Leda Sutlović, Marina Ćuk i Rada Borić. Pokraj gore navedenih, potrebno je iznova zahvaliti Vlasti Ilišin koja je autorici uvijek spremna pomoći savjetom i podrškom, te Susan Jakopec koja je iz ciklusa u ciklus podnosila ponekad nedokučive vizualne zahtjeve autorice. Na kraju, a s obzirom na to da se u ovoj publikaciji koristimo i rezultatima iz 2003. i 2007. godine, ne zaboravimo financijske doprinose zaklade Kvinne till Kvinne i Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, koji su omogućili provođenje prethodnih ciklusa istraživanja.

Marjeta Šinko

ŽENE U HRVATSKOJ POLITICI: ODABRANI REZULTATI ISTRAŽIVANJA 2011.

Kao i u prethodnim ciklusima istraživanja, statistički su značajne razlike između muškaraca i žena pri uočavanju spolne/rodne diskriminacije ($\chi^2=89,641$). Očekivano, žene koje diskriminaciju svakodnevno proživljavaju, nje su i svjesnije: gotovo dvotrećinska većina (61,2%) ispitanica smatra da su žene u Hrvatskoj diskriminirane. S druge strane, gotovo upola manje ispitanika (36,7%) dijeli ovo stajalište, a većina mu je i suprotstavljena: 51,2% muškaraca ne misli da su žene u Hrvatskoj diskriminirane.

Grafikon 1.

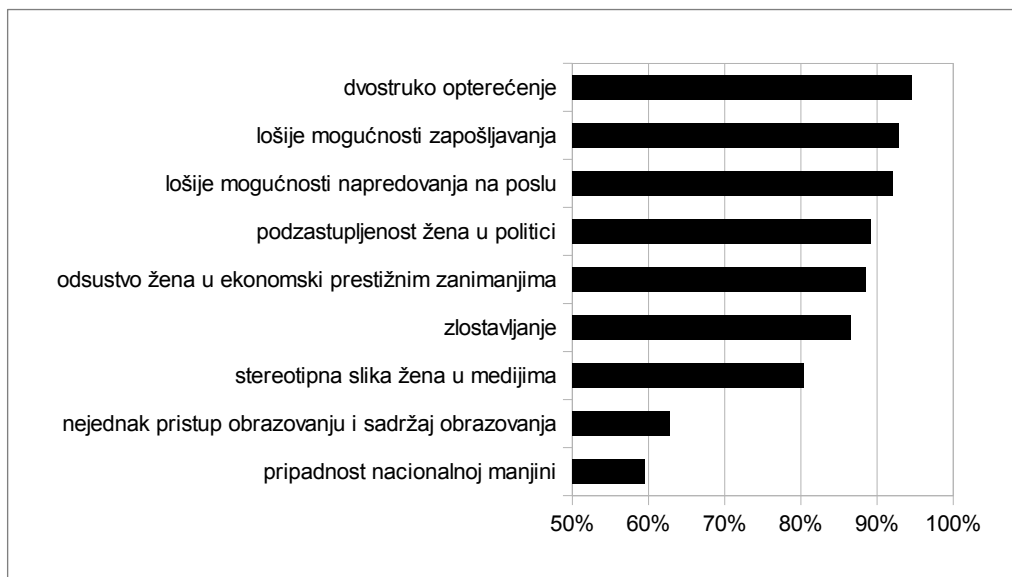
Smatrate li da su žene u Republici Hrvatskoj diskriminirane? (po spolu)

Napomenimo pritom da religijska i nacionalna pripadnost, stranačka samoidentifikacija i dob ne igraju ključnu ulogu u percepciji diskriminacije. Samoobrazovanje i uključenost u kućanske poslove približavaju se statistički značajnoj spolnoj razlici ($\chi^2=39,264$, odnosno $\chi^2=58,212$). Moramo primijetiti kako ispitanici/ce s nižim stupnjem obrazovanja više primjećuju postojanje diskriminacije. 59% ispitanika/ca bez obrazovnih kvalifikacija nasuprot 50,4% ispitanika/ca s najvišim obrazovnim kvalifikacijama ustvrdit će kako u Hrvatskoj postoji spolna/rodna diskriminacija. Kada ove statističke podatke „ospolimo“, vidimo da je ponajprije riječ o ženama bez kvalifikacija (68,5% njih primjećuje diskriminaciju, za razliku od najvećeg broja muškaraca bez kvalifikacija 48,8% koji je ne primjećuju). Ovakvi nalazi upućuju na iskustvo višestruke diskriminacije ispitanica, odnosno na kompleksnost i premreženost diskriminacije na osnovi spola, obrazovanja i, nesumnjivo, materijalnog statusa. Dakle, „bivanje diskriminiranom“ i dalje je važnije od „bivanja educiranom“, no, istovremeno, možemo zamijetiti kako struktura stajališta muškaraca slijedi drugačiji put. Iako muškarci, bez obzira na obrazovne kvalifikacije, ne prihvaćaju da su žene u Hrvatskoj diskriminirane, porast prihvaćenosti ipak se odvija u dvije kategorije: među gimnazijski obrazovanim i visoko obrazovanim muškarcima koji, za mušku populaciju natprosječno, prihvaćaju postojanje diskriminacije (43,8%, odnosno 40,7%).

Na koji način dvostruko opterećenje, jedna od najraširenijih diskriminatornih praksi, oblikuje stajališta o postojanju diskriminacije, govore nam i sljedeći podaci: spolnu/rodnu diskriminaciju primjećuje 62,5% ispitanika/ca koji/e više od 60 sati tjedno provode u obavljanju kućanskih poslova, dok je 56,5% ispitanika/ca koji/e se ne bave kućanskim poslovima uopće ne primjećuju. Pogled kroz „spolnu vizuru“ potvrđuje intuitivno pretpostavljenu situaciju – većina žena (u rasponu od 57% do 67,2%), bez obzira na to koliko se intenzivno bavile kućanskim poslovima smatraju da su diskriminirane. Istovremeno, 61,1% muškaraca koji se ne bave kućanskim poslovima niječu postojanje diskriminacije, a ovo neprihvatanje opada s porastom sati provedenih u kućanskim i obiteljskim poslovima („samo“ 41,7% muškaraca koji se kućanskim poslovima bave više od 60 sati na tjedan neće smatrati da su žene diskriminirane).

Ovi rezultati upućuju nas na sljedeće pitanje: koje prakse i situacije ispitanici/e prepoznaju kao najdiskriminatornije spram žena? Oni/e

ispitanici/ce koji/e smatraju da u Hrvatskoj postoji spolna/rodna diskriminacija ponajprije je vide u dvostrukom opterećenju žena (94,6%), lošijoj mogućnosti zapošljavanja (92,9%) i napredovanja na poslu (92,1%). Istovremeno, smatraju da pristup i sadržaj obrazovanja (62,8%), te nacionalna pripadnost (59,6%) manje pridonose spolnoj/rodnoj diskriminaciji. Naravno, pripadnici/e nacionalnih manjina ovu posljednju opciju češće prepoznaju (66,0%) negoli ispitanici/e hrvatske nacionalnosti (47,8%). Napomenimo također i kako se zlostavljanje nalazi tek na 6. mjestu (od 9 ponuđenih diskriminatornih situacija), iza podzastupljenosti žena u politici i odsutnosti žena u ekonomski prestižnim zanimanjima!

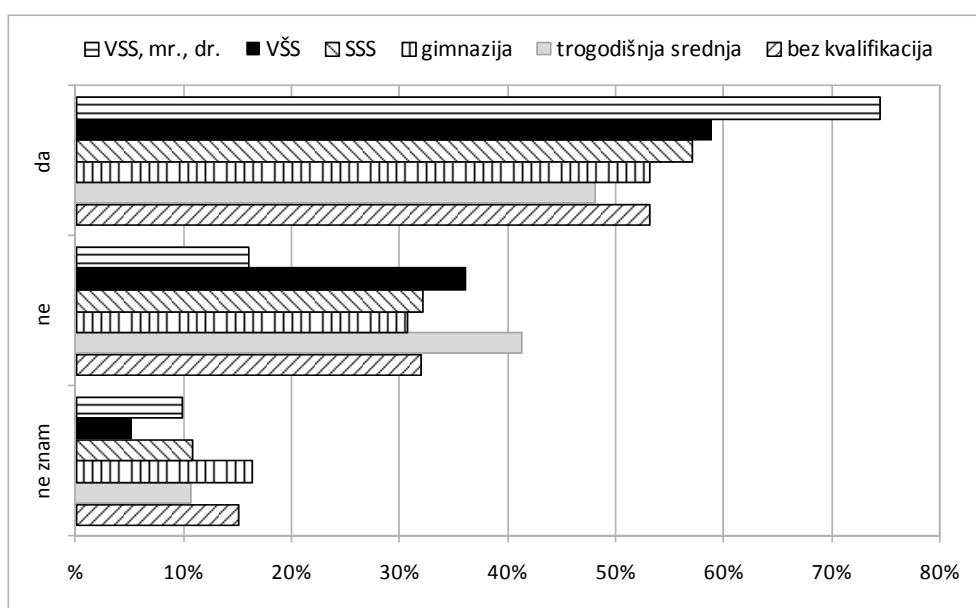

Grafikon 2.

U kojoj mjeri svaka od navedenih situacija pridonosi diskriminaciji žena? (po prihvaćanju diskriminacije)

I muškarci i žene koji prepoznaju diskriminaciju gotovo identično vrednuju diskriminatorne situacije – uz jednu značajnu razliku. Dok žene smatraju da lošije mogućnosti zapošljavanja najviše pridonose diskriminaciji, muškarci takav utjecaj pripisuju dvostrukom opterećenju. Zanimljiv je to nalaz i stoga što nam uvid u samoprocjenu ispitanika/ca o bavljenju kućanskim i obiteljskim poslovima ocrtava tradicionalnu sliku kućanstva. Razlika između muškaraca i žena statistički je značajna i velika ($\chi^2=237,896$): oko šestine muškaraca (16,9%) uopće se ne bavi ovim poslovima dok se oko petine žena (20,1%) njima bavi i preko 60 sati na dan.

Uzevši u obzir gore navedeno o stajalištima ispitanika/ca o diskriminaciji žena, gotovo je iznenađujući nalaz kako većina ispitanika/ca (55,5%) smatra da je hrvatsko društvo patrijarhalno. Dapače, iako postoji statistički značajna razlika u odgovorima muškaraca i žena ($\chi^2=26,806$), većina muškaraca (51,1%) i većina žena (59,3%) slaže se s ovom tvrdnjom. Čak značajnije od spola, obrazovanje ispitanika/ca uvjetuje razliku u odgovorima ($\chi^2=35,079$) – u pravilu, što su ispitanici/e obrazovaniji/e to više primjećuju patrijarhalnost, pri čemu visokoobrazovani ispitanici/e svojom perceptivnošću patrijarhata snažno odskakuju od ostalih ispitanika/ca.

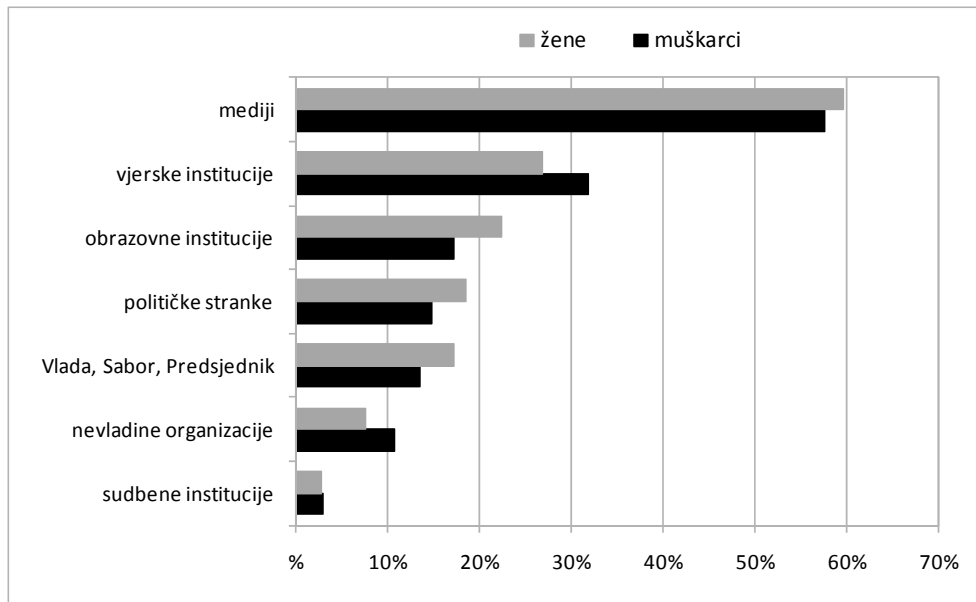

Grafikon 3.

Smatrate li da je hrvatsko društvo patrijarhalno? (po obrazovanju)

Oni ispitanici/e koji/e smatraju da je hrvatsko društvo patrijarhalno, patrijarhalnost najviše prepoznaju u održavanju stereotipnih uloga muškaraca i žena (38,6%), održavanju pozicije muške moći u društvu (30,3%) te, ponovno, u podjeli kućanskih poslova na štetu žene (27,3%). Nevidljivost ženskog doprinosa u povijesti, znanosti i kulturi (4,2%) te podržavanje tradicionalnog obrazovanja (9,6%) za ove ispitanike/ce najmanje su značajne patrijarhalne situacije. Ispitanici/e uočavaju i konzekvence patrijarhalnosti za žene – velika većina (80,3%) složila se kako se žene moraju više žrtvovati kako bi uspjele u (patrijarhalnom) društvu. No, analiza sociodemografskih karakteristika ukazuje na statistički značajne razlike s obzirom na spol

ispitanika/ca ($\chi^2=77,842$). Tako će se 69,5% muškaraca nasuprot 89,9% žena složiti s ovom tvrdnjom. Statistički značajna razlika s obzirom na spol ispitanika/ca pojavljuje se i prilikom ispitivanja muško-ženskih uloga u razdiobi privatno/javno ($\chi^2=11,976$). Iako se 82,8% ispitanika/ca ne slaže s tim da je ženama mjesto u kući i da bi politiku trebale prepustiti muškarcima (što možemo ocijeniti pozitivnim) – zabrinjavajuće je da se s ovom tvrdnjom i dalje slaže 21,2% ispitanika te 13,6% ispitanica. Osvrt na percepciju ispitanika/ca spolne/rodne diskriminacije i patrijarhata u hrvatskom društvu te njihov utjecaj na status žena možda je najbolje zaključiti stajalištima o institucijama koje na njih najviše utječu. Prema mišljenju ispitanika/ca, a ne postoje nikakve statistički značajne razlike s obzirom na njihove različite sociodemografske ili sociokulturne karakteristike, institucija koja je premoćno najutjecajnija na žensku ulogu u društvu su mediji (58,7%). Na dalekom drugom mjestu spominju se vjerske institucije (29,2%), a sudbene institucije kojima utjecaj pripisuje 2,9% ispitanika/ca na začelju su kolone, smještene čak iza nevladinih organizacija (9,1%). Napomenimo pritom kako prepoznatljivost različitih ženskih nevladinih organizacija, kao i mehanizama za promicanje ravnopravnosti spolova/rodova, snažno varira. Na primjer, iako su građani/ke u velikoj mjeri (85,6%) upoznati s postojanjem *Zakona o ravnopravnosti spolova*, mali broj (31,4%, odnosno 27,5%) upućen je u postojanje lokalnih povjerenstava ili koordinatora/ica za ravnopravnost spolova. S obzirom na sociodemografske, socioprofesionalne i sociokulturne karakteristike, profil ispitanika/ca koji su upoznati s postojanjem *Zakona o ravnopravnosti spolova* je sljedeći: ispitanici/e s VŠ i VS spremom ($\chi^2=56,234$), koji se o politici često informiraju putem interneta ($\chi^2=38,654$) i dnevnog tiska ($\chi^2=38,412$), studenti/ce i zaposleni/e ($\chi^2=37,000$), ispitanici/e u 30-im godinama ($\chi^2=34,729$) te oni koji žive u Zagrebu ($\chi^2=34,100$).

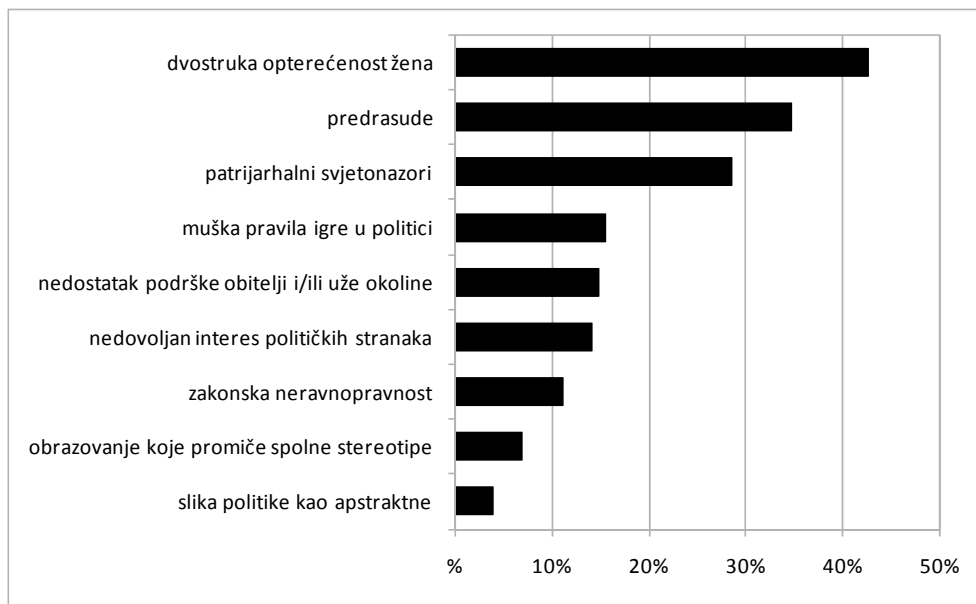
Grafikon 4.

Koje društvene i političke institucije ili skupine najviše utječu na ulogu žena u društvu? (po spolu)

Dakle, ispitanici/e ne vide institucionalnu politiku kao izrazito utjecajnu za status žena, no smatraju kako bi se žene njome trebale baviti. Iako muškarci ovakvo stajalište imaju nešto rjeđe od žena ($\chi^2=21,344$), te manje obrazovani rjeđe od više obrazovanih ($\chi^2=43,575$), ipak se velika većina ispitanika (78,7%) i ispitanica (88,2%) slaže s nužnošću ženske političke participacije, pri čemu prihvaćenost stajališta raste s porastom obrazovanja (na 91,2% za ispitanike/ce najviših obrazovnih kvalifikacija). Istovremeno, više od dvije trećine ispitanika/ca (68,1%) smatra da u hrvatskoj politici ne sudjeluje dovoljno žena. Ovdje ponovno vidimo razlike u odgovorima između muškaraca i žena ($\chi^2=35,099$), pri čemu više žena (75,2%) negoli muškaraca (60,1%) dijeli ovo stajalište, no zanimljiva je sljedeća statistički značajna razlika – ona s obzirom na dob ($\chi^2=31,867$). Naime, za razliku od svih ostalih dobnih skupina u kojima 68% i više ispitanika/ca smatra kako je premalo žena u hrvatskoj politici, najmlađi/e ispitanici/ce (18-19 godina) samo se u 57,8% slučajeva s time slažu. Ipak, ovi ispitanici/e nisu zadovoljniji brojem žena u politici, već se čini da o tome jednostavno manje razmišljaju – 23,8% njih nije se znalo/htjelo izjasniti o ovome pitanju (za razliku od 8,3-14,1% ispitanika/ca ostalih dobnih skupina). Napomenimo i kako su brojem žena u politici najnezadovoljniji birači/ce SDP-a, a najzadovoljniji izborni apstinenti/ce ($\chi^2=37,904$): 77,8% prvih i 61,2% potonjih, stajališta su kako u

hrvatskoj politici ne sudjeluje dovoljno žena. Vezano uz ove podatke, napomenimo i to kako većina žena (74,6%) te većina muškaraca (56,6%), bez obzira na statistički značajnu razliku ($\chi^2=46,494$), smatra kako u Saboru treba sjediti više od četvrtine zastupnica. To stajalište dijeli i 74,1% birača/ica SDP-a, nasuprot 57,4% neodlučnih te 63,3% izbornih apstinenata/ica ($\chi^2=32,283$).

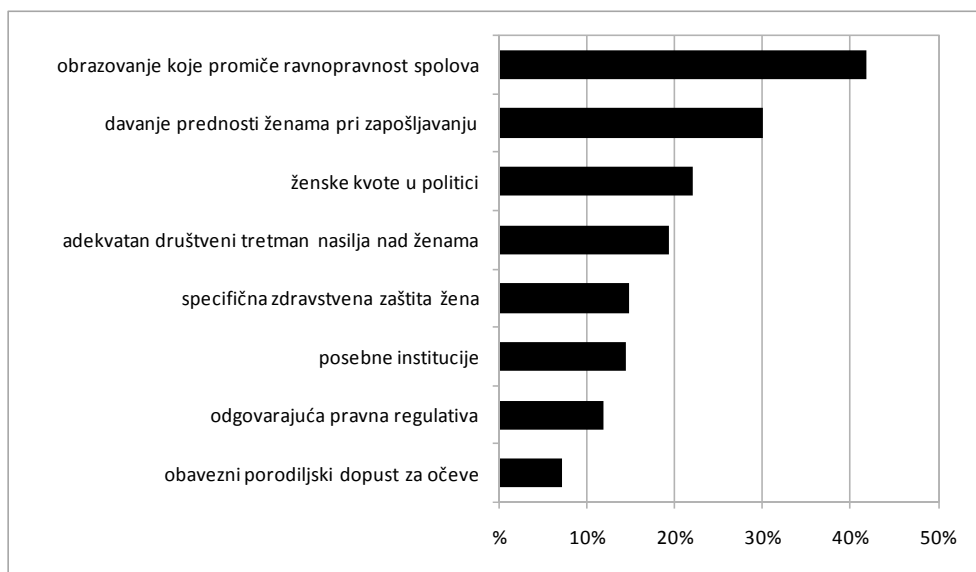

Grafikon 5.

Što su, po Vama, najveće prepreke koje ženama onemogućavaju aktivnije bavljenje politikom?
(po prihvaćanju prepreka)

Ako je postojeća ženska politička participacija nedovoljna kako ispitanici/e objašnjavaju izostanak većeg broja žena iz političkog života Hrvatske? Prvo, navedimo kako većina ispitanika/ca (60,9%) smatra da su žene zainteresirane za politiku. Po pitanju percepcije ženskog interesa za politiku ne postoje statistički značajne razlike u odgovorima između različitih skupina ispitanika/ca. Nadalje, kada se ispitanike/ce pita postoje li neke društvene prepreke sudjelovanju žena u politici dobivaju se većinom negativni odgovori (53,0%). Iako postoje statistički značajne razlike između odgovora ispitanika i ispitanica ($\chi^2=25,247$), većina muškaraca (60,6%) i najveći broj žena (46,2%) ne primjećuju društvene prepreke aktivnijem bavljenju žena politikom. Oni pak ispitanici/e koji/e takve prepreke primjećuju, smatraju da su najznačajnije od njih: dvostruka opterećenost žena (42,6%), predrasude (34,7%) te patrijarhalni svjetonazori u društvu općenito (28,5%).

Dakle, građani/ke ne smatraju da postoje prepreke ženskoj političkoj participaciji, ali smatraju da je ona nedovoljna zbog čega bi podržali kvote. Većina ispitanika (52,7%) i velika većina ispitanica (70,2%) složila bi se s primjenom ženskih kvota u svrhu povećanja broja zastupnica u Saboru ($\chi^2=48,831$). Dapače, ispitanici/e ne samo da smatraju kako je zastupljenost žena u najvišem hrvatskom predstavničkom tijelu nedovoljna, već i kako bi ona trebala biti paritetna: neovisno o statistički značajnoj razlici u odgovorima ($\chi^2=26,882$), većina žena (66,1%) i većina muškaraca (53,0%) toga su stajališta. Istovremeno, 85,4% ovih građana/ki podržava primjenu kvota iz čega se može zaključiti kako bi podržali paritetne spolne/rodne kvote (50%:50%), dok njih 6,9% ne podržava primjenu kvota, dakle skloniji su da do paritetne demokracije dođe „prirodnim putem“.

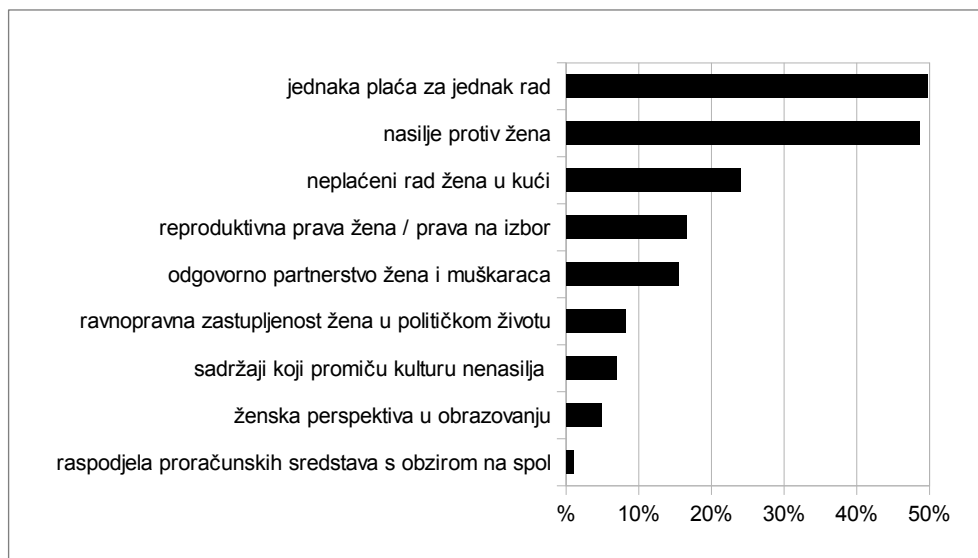
Grafikon 6.

Koje su, po Vama, pozitivne odnosno posebne mjere namijenjene postizanju ravnopravnosti spolova najviše učinkovite? (po prihvaćanju posebnih mjera)

Hrvatski građani/ke, bez statistički značajnih razlika prema spolu, u velikoj mjeri podržavaju posebne mjere namijenjene postizanju spolne/rodne ravnopravnosti – konkretnije, 72,7% građana i 79,9% građanki. Statistički značajne razlike pojavljuju se s obzirom na regionalnu pripadnost ispitanika/ca ($\chi^2=42,544$), pri čemu posebne mjere najviše podržavaju građani/ke Istočne (84,3%) i Središnje (83,8%) Hrvatske, a najmanje građani/ke Dalmacije (69,0%), te Istre i Primorja (65,7%). Kao najučinkovitije

posebne mjere, građani/ke koji ih podržavaju, prepoznaju obrazovanje koje promiče ravnopravnost spolova (41,9%) te na dalekom drugom i trećem mjestu davanje prednosti ženama pri zapošljavanju (30,0%) i ženske kvote u politici (22,1%). Obvezni roditeljski dopust za očeve na posljednjem je mjestu procijenjene učinkovitosti sa 7,1%.

Koji bi, međutim, bio utjecaj većeg broja žena u politici? Hoće li politika time postati pravednija, manje korumpirana? Ili će žene zastupati „ženske interese“, poticati rješavanje „ženskih pitanja“? Uz statistički značajne razlike ($\chi^2=64,800$), većina žena (69,1%) i najveći broj muškaraca (49,8%) smatra da će veća ženska zastupljenost promijeniti kvalitetu politike. Istovremeno, najčešće je prepoznata ženska kvaliteta dosljednost: 71,5% ispitanika/ca smatra kako su žene dosljednije u provedbi političkih ciljeva od muškaraca. S ovom se ocjenom slaže 83,0% žena ($\chi^2=86,957$) te 82,2% ispitanika/ca Središnje, odnosno 80,8% Istočne Hrvatske ($\chi^2=31,745$).

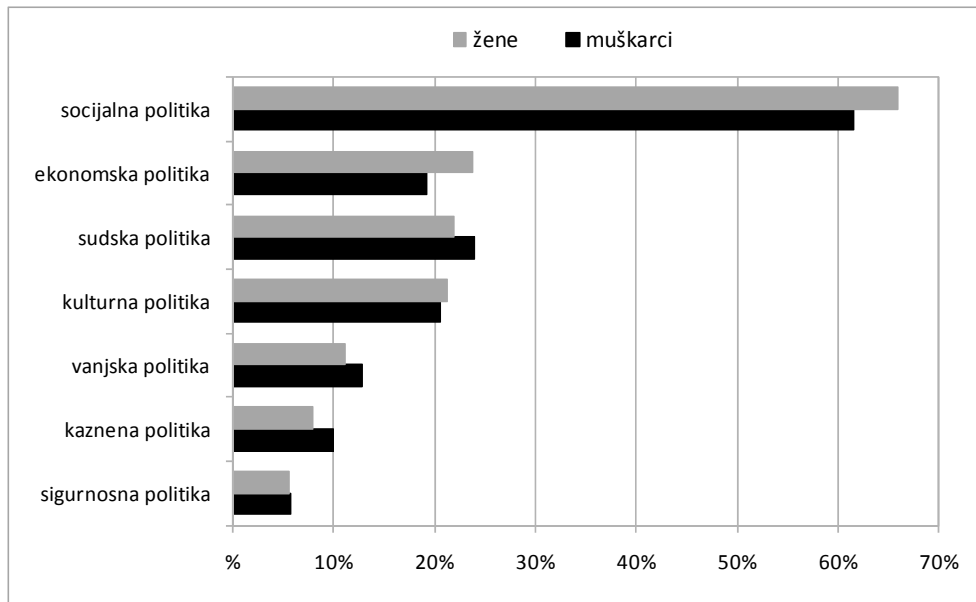

Grafikon 7.

Za koje teme smatrate da spadaju u „ženska pitanja“? (po prihvaćanju „ženskih pitanja“)

Kad su u pitanju su ženski politički interesi, ispitanici/e su dijametralno suprotstavljeni: 40,4% smatra kako žene imaju, a 40,5% kako nemaju različite političke interese od muškaraca. Zanimljivo je napomenuti kako ne postoje statistički značajne razlike u odgovorima žena i muškaraca, drugim riječima žene u ovom pogledu, za razliku od

većine ostalih, ne zauzimaju jednoglasno stajalište. Jedina značajnija razlika javlja se s obzirom na regiju ($\chi^2=41,888$), pri čemu ispitanici/ce iz Središnje Hrvatske najviše zastupaju stajalište kako žene imaju različite političke interese (54,3%), dok se tom stajalištu najviše suprotstavljaju ispitanici/e iz Dalmacije (49,8%). Situacija se drastično mijenja kada građane/ke pitamo mogu li muškarci zastupati i ženske interese – očekivano, većina (54,8%) muškaraca smatra kako mogu zastupati i ženske interese, dok se većina (50,9%) žena s tim ne slaže ($\chi^2=47,366$). Statistički značajna razlika također se javlja i između ispitanika/ca koji (ne) smatraju da su ženski politički interesi drugačiji od onih muškaraca ($\chi^2=97,526$): 47,4% ispitanika/ca koji/e smatraju da su ženski interesi drugačiji smatra kako ih muškarci ne mogu pravedno zastupati, a 51,6% ispitanika/ca koji/e smatraju kako drugačiji ženski interesi ne postoje vide u muškarcima pravedne zastupnike svih interesa. Ipak, iako ne prepoznaju specifične ženske političke interese, ispitanici/e smatraju kako postoje „ženska pitanja“ koja se moraju riješiti političkim putem. Tog je stajališta 53,5% žena u odnosu prema 36,9% muškaraca ($\chi^2=44,570$), 58,4% visokoobrazovanih u odnosu prema 48,9% ispitanika/ca bez obrazovnih kvalifikacija ($\chi^2=44,996$), te 32,8% najmlađih ispitanika/ca u odnosu prema 46,8% najstarijih ($\chi^2=33,408$). Pritom najveći broj muškaraca (43,6%) te najmlađih ispitanika/ca (39,8%) smatra kako ovakva pitanja ne postoje. Od onih ispitanika/ca koji/e smatraju da postoje „ženska pitanja“ ponajprije ih detektiraju u izjednačavanju muških i ženskih primanja (49,7%), te u borbi protiv nasilja protiv žena (48,6%). Zagovaranje ženske perspektive u obrazovanju, poput ženskih/rodnih studija, te raspodjela proračunskih sredstava s obzirom na spol (*gender budgeting*), najmanje su važna ženska pitanja (4,9%, odnosno 1,1%).

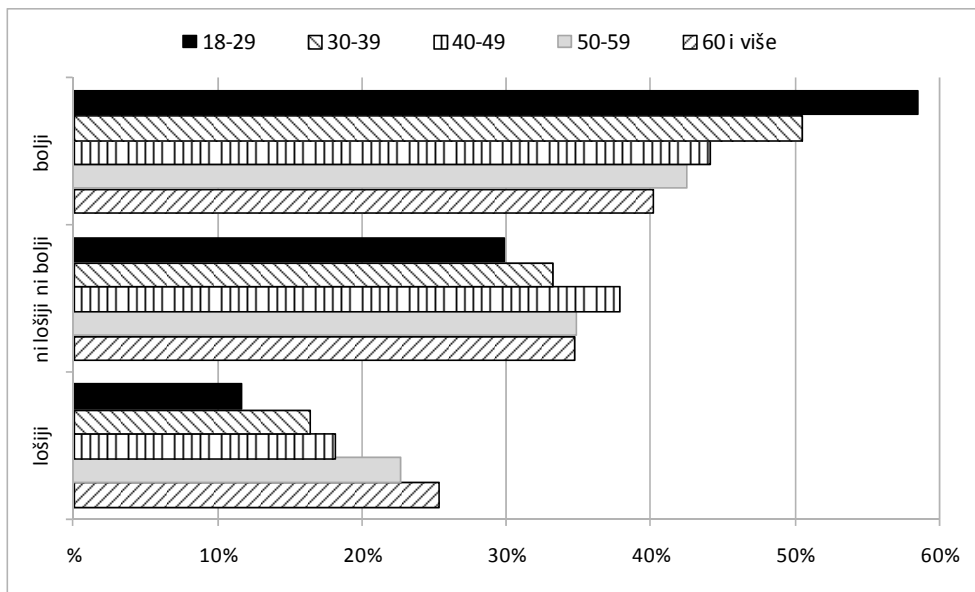
Grafikon 8.

Na kojim su područjima, po Vašem mišljenju, političarke najaktivnije? (po spolu)

Većina ispitanika/ca (52,3%) smatra kako su žene u politici jednako aktivne kao njihovi muški kolege. Statistički značajna razlika ($\chi^2=34,666$) javlja se samo s obzirom na spol – ispitanice (41,2%), češće od ispitanika (25,3%), smatraju kako su političarke aktivnije, a ispitanici (16,7%), češće od ispitanica (11,6%), smatraju kako su političarke manje aktivne. Bez obzira na njihovu procjenu aktivnosti političarki u odnosu prema političarima, građani/ke (65,3%) identificiraju socijalnu politiku kao područje njihove najizrazitije aktivnosti. Ipak, pojavljuju se razlike između žena i muškaraca prilikom procjene aktivnosti političarki po područjima. Kao što možemo vidjeti iz grafikona, žene smatraju kako su političarke najaktivnije u socijalnoj (65,9%), zatim ekonomskoj (23,9%), pa sudskoj (22,2%) i kulturnoj politici (21,2%), dok muškarci smatraju kako nakon socijalne (61,5%) slijedi sudska (23,9%), pa kultura (20,6%), i tek onda ekonomska politika (19,1%), kao područja bogate ženske političke aktivnosti. Na začelju ovoga popisa nalazi se, i za muškarce i za žene (5,7%), sigurnosna politika.

Na kraju, a prije nego što se okrenemo usporedbi stajališta ispitanika/ca u posljednjih osam godina, osvrnimo se i na njihovu procjenu razvoja društvenog položaja žena. Konkretnije, možemo li govoriti o napredovanju ili nazadovanju u odnosu na pred-demokratsko razdoblje te u kojim

područjima ispitanici/e iste zapažaju. Većina (58,3%) ispitanika/ca ne primjećuje nikakve razlike u statusu žena u odnosu prema prethodnim četirima godinama, no istovremeno najveći broj njih (46,8%) smatra kako je danas status žena bolji nego prije 1990. godine. Spol ispitanika/ca pritom ne igra značajnu ulogu u odgovorima, za razliku od regionalne pripadnosti ($\chi^2=37,868$) i dobi ($\chi^2=29,913$). Ispitanici/e iz Istre i Primorja (61,3%) te Istočne Hrvatske (51,9%) u najvećoj mjeri smatraju kako se položaj žena poboljšao, dok su ispitanici/e iz Sjeverne (24,0%) i Središnje (27,9%) Hrvatske u najvećoj mjeri suprotnog stajališta. Kada pogledamo dobne kohorte, primjećujemo kako sukladno s godinama ispitanika/ca raste i prihvaćenost stajališta o pogoršanju statusa žena, dok se dijametralno suprotno događa sa stajalištem o poboljšanju položaja žena. Zanimljivo je primijetiti i kako ispitanici/e koji/e smatraju kako se položaj žena poboljšao, poboljšanje ponajprije detektiraju u obrazovanju (40,6%), materijalnom statusu (34,0%) i podjeli poslova u obitelji (34,0%), dok ispitanici/e koji/e smatraju kako se položaj žena pogoršao, pogoršanje primjećuju u povećanju nezaposlenosti (73,9%) i opadanju materijalnog statusa (53,0%).

Grafikon 9.

Po Vašoj procjeni, je li status žena bolji ili lošiji u odnosu prema razdoblju do 1990. godine? (po dobi)

ŽENE U HRVATSKOJ POLITICI: USPOREDBA REZULTATA 2003. – 2007. – 2011.

U nastavku ćemo izložiti kraću usporednu analizu rezultata svih³ dosadašnjih ciklusa istraživanja, osvrćući se najprije na percepcije diskriminacije i društvenog položaja žena, a potom konkretnije i na percepcije i stajališta građana/ki o političarkama.

Smatrate li da su žene u Republici Hrvatskoj diskriminirane?					
		2003.	2007.	2011.	2011. (RH)
muškarci	da	31,2%	36,9%	42,3%	36,7%
	ne	51,3%	41,3%	50,0%	51,2%
	ne znam	17,5%	21,8%	7,7%	12,1%
žene	da	52,0%	62,8%	58,9%	61,2%
	ne	30,0%	19,4%	28,6%	25,4%
	ne znam	18,0%	17,7%	12,5%	13,3%

---

³ S obzirom na to se istraživanje 2003. i 2007. godine provodilo na reprezentativnom uzorku za Zagreb, a 2011. godine za Republiku Hrvatsku, u tablicama donosimo dva tipa podataka: prva tri stupca odnose se na distribuciju odgovora Zagrepčana/ki kroz cikluse, a posljednji stupac odnosi se na nacionalne podatke iz 2011. godine.

U kojoj mjeri svaka od navedenih situacija pridonosi diskriminaciji žena?					
		2003.	2007.	2011.	2011. (RH)
pridonosi	lošije mogućnosti zapošljavanja	67,1%	78,7%	76,4%	77,9%
	lošije mogućnosti napredovanja na poslu	67,0%	77,3%	76,4%	75,9%
	odsutnost žena u ekonomski prestižnim zanimanjima	61,2%	65,0%	68,7%	70,1%
	dvostruko opterećenje	79,1%	87,0%	88,3%	86,6%
	stereotipna slika žena u medijima	48,8%	61,7%	60,5%	66,6%
	podzastupljenost žena u politici	54,3%	63,8%	69,5%	70,3%
	nejednak pristup obrazovanju i sadržaj obrazovanja	30,4%	43,7%	48,3%	51,7%
	zlostavljanje	79,4%	76,9%	78,4%	77,1%
	pripadnost nacionalnoj manjini	/		41,0%	49,3%
ne pridonosi	lošije mogućnosti zapošljavanja	32,9%	21,3%	23,6%	22,1%
	lošije mogućnosti napredovanja na poslu	33,0%	22,7%	23,6%	24,1%
	odsutnost žena u ekonomski prestižnim zanimanjima	38,8%	35,0%	31,3%	29,9%
	dvostruko opterećenje	20,9%	13,0%	11,7%	13,4%
	stereotipna slika žena u medijima	51,2%	38,3%	39,5%	33,4%
	podzastupljenost žena u politici	45,7%	36,2%	30,5%	29,7%
	nejednak pristup obrazovanju i sadržaj obrazovanja	69,6%	56,3%	51,7%	48,3%
	zlostavljanje	20,6%	23,1%	21,6%	22,9%
	pripadnost nacionalnoj manjini	/		59,0%	50,7%

Tablica 1.⁴

Možemo primijetiti kako je, po pitanju percepcije spolne/rodne diskriminacije, došlo do veće polarizacije muškaraca: smanjio se broj onih koji su neodlučni, dok je istovremeno porastao i broj onih koji diskriminaciju

⁴ U upitniku 2003. godine *drugačija slika žena u medijima te nejednaki uvjeti i pristup obrazovanju*, a opcija *pripadnost nacionalnoj manjini* 2003. i 2007. godine nije bila ponuđena.

primjećuju i onih koji to ne čine. Pritom je većina (50,0%) muškaraca negativnog stajališta o postojanju diskriminacije, a prihvaćenost ovoga stajališta porasla je više od prihvaćenosti stajališta o postojanju diskriminacije. Kod žena zamjećujemo sličnu negativnu tendenciju: iako većina (58,9%) žena i dalje primjećuje diskriminaciju, njihov broj je opao. Opao je i broj neodlučnih, no značajno je porastao postotak žena koje diskriminaciju ne percipiraju (gotovo na razini iz 2003. godine). Kada ove podatke usporedimo sa nacionalnim, primjećujemo kako su Zagrepčani nešto osvješteniji, a Zagrepčanke nešto manje osviještene po pitanju spolne/rodne diskriminacije od hrvatskog prosjeka. Što se tiče stajališta o diskriminatornim situacijama, njihova (ne)prihvaćenost nije se značajnije promijenila kroz cikluse, niti Zagrepčani/ke značajnije odstupaju od nacionalnog prosjeka (uz iznimke stereotipne slike žena u medijima i pripadnosti nacionalnoj manjini, koje su na razini Zagreba manje prepoznate diskriminatorne situacije). Određeni pomaci vidljivi su u percipiranoj hijerarhiji najznačajnijih diskriminatornih praksi: zlostavljanje, koje je s prvog mjesta važnosti 2003. palo na četvrto 2007. godine, uspjelo se na drugo mjesto važnosti (iza dvostrukog opterećenja koje je zadržalo svoj primat) u percepcijama diskriminatornih praksi građana/ki Zagreba. Lošije mogućnosti zapošljavanja i napredovanja na poslu građanima/kama Zagreba jednako su važne, treće po redu diskriminatorne prakse. Na nacionalnoj razini, minorno odstupanje od ovakvih stajališta vidljivo je u nešto većem prepoznavanju lošijih mogućnosti zapošljavanja. Istovremeno, stereotipna slika žena u medijima te nejednak pristup i sadržaj obrazovanja nastavljaju biti najmanje prepoznate diskriminacijske situacije (a tako je na razini Zagreba i na nacionalnoj razini).

Po Vašoj procjeni, je li status žena bolji ili lošiji u odnosu prema razdoblju do 1990. godine?					
		2003.	2007.	2011.	2011. (RH)
muškarci	lošiji	13,0%	18,4%	20,2%	19,5%
	ni lošiji ni bolji	43,6%	27,2%	40,4%	30,5%
	bolji	43,3%	54,4%	39,4%	50,0%
žene	lošiji	21,4%	24,4%	13,4%	19,1%
	ni lošiji ni bolji	53,1%	39,0%	50,0%	37,0%
	bolji	25,5%	36,6%	36,6%	43,9%
U kojim se područjima promijenio status žena u odnosu prema razdoblju do 1990. godine?					
		2003.	2007.	2011.	2011. (RH)
lošiji	materijalni status	41,8%	35,2%	58,3%	53,0%
	(ne)zaposlenost	67,4%	68,5%	91,7%	73,9%
	zdravstvena i socijalna sigurnost	31,9%	30,6%	8,3%	8,7%
	obrazovanje	4,3%	3,7%	2,8%	7,0%
	podjela poslova u obitelji	2,8%	9,3%	19,4%	9,1%
	participacija u političkom životu	5,7%	11,1%	2,8%	7,4%
bolji	materijalni status	23,1%	34,1%	32,9%	34,0%
	(ne)zaposlenost	19,2%	25,3%	25,6%	25,2%
	zdravstvena i socijalna sigurnost	18,8%	18,0%	15,9%	11,8%
	obrazovanje	24,2%	33,6%	41,5%	40,6%
	podjela poslova u obitelji	21,5%	31,8%	30,5%	34,0%
	participacija u političkom životu	42,7%	28,6%	28,0%	22,5%

Tablica 2.

Kako se status žena nije promijenio s obzirom na pred-demokratsko razdoblje, misli više Zagrepčana i Zagrepčanki nego 2007. godine. Zagrepčani su nešto kritičniji (i u odnosu prema prethodnim ciklusima i u odnosu prema Zagrepčankama): vidimo kontinuirani rast prihvaćanja stajališta o pogoršanju položaja žena od 2003., a ove godine značajno je opalo i prihvaćanje stajališta o poboljšanju položaja žena. Zagrepčanke su s druge strane neodlučnije u procjeni svojih statusa, a smanjio se i postotak onih koje misle kako se status žena pogoršao. Vidimo, međutim, kako stajališta Zagrepčana/ki odstupaju od stajališta građana/ki Hrvatske. Dok je

najveći broj (40,4%) Zagrepčana i većina (50,0%) Zagrepčanki stajališta kako nema promjena u položaju žena ni na bolje ni na gore, većina (50,0%) građana i najveći broj (43,9%) građanki smatra kako se on poboljšao u odnosu na razdoblje do 1990. godine. Oni ispitanici/ce koji smatraju kako se položaj žena pogoršao, ponajprije to vide u povećanju nezaposlenosti i pogoršanju materijalnog statusa – percepcija koja se održala, čak i pojačala kroz godine, te koju dijele ispitanici/ce u Zagrebu i Hrvatskoj. Istovremeno, moramo primijetiti i to kako je zdravstvena i socijalna sigurnost značajno manje percipirana kao područje pogoršanja te kako se Zagrepčani/ke razlikuju od ispitanika/ca Hrvatske općenito u većem prepoznavanju pogoršanja statusa žena na području obiteljske podjele poslova. Ispitanici/e (na razini Zagreba i Hrvatske) koji/e smatraju kako se položaj žena poboljšao, ponajprije to poboljšanje prepoznaju u području obrazovanja, materijalnog statusa i podjele poslova u obitelji. Pritom je percepcija o poboljšanju u području obrazovanja, za razliku od ostala dva područja, porasla u odnosu prema 2007. godini. Zanimljivo je također primijetiti kako se materijalni status prepoznaje kao važno područje promjene i od strane ispitanika/ca koji smatraju da je došlo do pogoršanja i onih koji smatraju da je došlo do poboljšanja ženskog statusa – dakle, jedni vide da je materijalni status žena gori, a drugi bolji.

Postoje li, po Vama, neke društvene prepreke aktivnijem bavljenju žena politikom?		2003.	2007.	2011.	2011. (RH)
muškarci	da	23,6%	23,7%	27,9%	28,4%
	ne	54,3%	48,3%	64,4%	60,6%
	ne znam	22,1%	28,0%	7,7%	11,0%
žene	da	30,4%	39,5%	35,7%	38,3%
	ne	42,2%	35,7%	45,5%	46,2%
	ne znam	27,4%	24,8%	18,8%	15,5%

Što su, po Vama, najveće prepreke koje ženama onemogućavaju aktivnije bavljenje politikom?				
	2003.	2007.	2011.	2011. (RH)
zakonska neravnopravnost	8,2%	8,6%	8,7%	11,1%
patrijarhalni svjetonazori u društvu općenito	44,1%	49,4%	40,6%	28,5%
obrazovanje koje promiče spolne stereotipe i ne afirmira žene	9,5%	7,4%	8,7%	6,9%
predrasude	35,5%	32,1%	36,2%	34,7%
dvostruka opterećenost	42,7%	42,6%	43,5%	42,6%
nedostatak podrške obitelji i/ili uže okoline	10,0%	8,6%	15,9%	14,9%
nedovoljan interes političkih stranaka za promicanje žena u politici	20,5%	14,8%	13,0%	14,1%
slika politike kao apstraktne, neučinkovite i bez utjecaja na svakodnevni život	17,3%	1,9%	4,3%	4,0%
muška pravila igre u politici	/	13,6%	13,0%	15,6%

Tablica 3.⁵

Ni 2003. ni 2007. godine građani/ke Zagreba nisu prepoznali/e postojanje društvenih prepreka za žensku političku participaciju. Ista se situacija razotkriva i 2011. godine. Dapače, primjećujemo kako je došlo do veće polarizacije s obzirom na to je opao postotak neodlučnih ispitanika i ispitanica, kako na razini Zagreba tako i na nacionalnoj razini. Velika većina (64,4%) Zagrepčana smatra kako za žene ne postoje prepreke, što je značajan porast u odnosu prema prethodnom ciklusu, te čak premašuje i rezultate iz 2003. godine. Iako je ove godine prvi put porasla i percepcija društvenih prepreka, očito je da je većina neodlučnih ispitanika prešla u tabor suprotstavljenih. I kod Zagrepčanki je vidljiva negativna tendencija, odnosno povratak na odnose iz 2003. godine: najveći broj njih (45,5%) ne vidi prepreke za žene, a taj je broj u ovom ciklusu dosegnuo vrhunac (postotak pozitivnih odgovora istovremeno je opao). Zagrebački rezultati pritom se ne razlikuju značajnije od nacionalnih. Manjina ispitanika/ca koji/e prepoznaju prepreke ženama za aktivnije bavljenje politikom ponajprije ih vidi u dvostrukoj opterećenosti, patrijarhalnim svjetonazorima i predrasudama.

⁵ U upitniku 2003. godine *obrazovanje koje promiče spolne stereotipe i diskriminaciju po spolu, nedostatak podrške obitelji i/ili okoline, a opcija muška pravila igre u politici* nije bila ponuđena.

Dvostruka opterećenost, kao što vidimo, prvi je put izbila na čelo liste prepreka, a ove godine, iako nije detektirana kao jedna od tri glavne prepreke, značajan je porast ostvarila i opcija nedostatak podrške obitelji i/li uže okoline. Zanimljivo je također pripomenuti kako je percepcija patrijarhalnih svjetonazora kao prepreka na razini grada opala od posljednjeg ciklusa, ali i kako je puno manje prepoznata na nacionalnoj razini nego od Zagrepčana/ki koji/e percipiraju prepreke općenito. Izvan ove razlike, ostali su rezultati zagrebačke i nacionalne razine sumjerljivi, dakle i na nacionalnoj razini istraživanja dvostruka opterećenost prepoznata je kao glavna društvena prepreka, samo što ju prate predrasude pa tek onda patrijarhalni svjetonazori.

Sudjeluje li u političkom životu Republike Hrvatske dovoljno žena?					
		2003.	2007.	2011.	2011. (RH)
muškarci	da	19,0%	20,3%	22,1%	24,5%
	ne	49,3%	60,4%	60,6%	60,1%
	ne znam	31,8%	19,3%	17,3%	15,4%
žene	da	8,8%	5,8%	17,0%	12,7%
	ne	69,0%	81,1%	71,4%	75,2%
	ne znam	22,2%	13,1%	11,6%	12,1%
Je li sadašnji udio zastupnica u Saboru (xx%) dovoljan?					
		2003.	2007.	2011.	2011. (RH)
muškarci	da	19,5%	18,4%	23,0%	25,2%
	ne	49,4%	62,6%	51,0%	56,6%
	ne znam	31,1%	18,9%	26,0%	18,3%
žene	da	7,9%	5,5%	7,1%	12,4%
	ne	70,4%	82,1%	78,6%	74,6%
	ne znam	21,6%	12,4%	14,3%	13,0%

Smatrate li da bi zastupljenost žena u Saboru trebala biti proporcionalna njihovoj zastupljenosti u stanovništvu?					
		2003.	2007.	2011.	2011. (RH)
muškarci	da	32,0%	51,9%	50,0%	53,0%
	ne	40,4%	26,2%	28,8%	26,4%
	ne znam	27,5%	21,8%	21,2%	20,6%
žene	da	56,1%	70,9%	56,3%	66,1%
	ne	22,5%	12,5%	21,4%	15,4%
	ne znam	21,4%	16,6%	22,3%	18,5%
Smatrate li da će veća zastupljenost žena promijeniti kvalitetu politike?					
		2003.	2007.	2011.	2011. (RH)
muškarci	da	38,1%	49,8%	50,0%	49,8%
	ne	31,8%	26,1%	30,8%	32,3%
	ne znam	30,1%	24,2%	19,2%	17,9%
žene	da	57,0%	61,9%	62,5%	69,1%
	ne	16,9%	12,0%	16,1%	13,7%
	ne znam	26,1%	26,1%	21,4%	17,3%

Tablica 4.⁶

Promatrajući set pitanja o zastupljenosti žena u hrvatskoj politici također možemo zamijetiti negativne tendencije. Iako većina Zagrepčana smatra kako u hrvatskoj politici ne sudjeluje dovoljno žena (postotak koji je ostao stabilan posljednje četiri godine), kroz godine možemo primijetiti blagi porast prihvaćenosti stajališta kako je sadašnje žensko sudjelovanje u politici dostatno. Kod Zagrepčanki se primjećuje još dramatičniji pomak: značajan porast broja zadovoljnih i opadanje broja nezadovoljnih ženskim sudjelovanjem u politici (iako je to i dalje većina Zagrepčanki). Usporedba s nacionalnim prosjekom ukazuje na nešto veću osviještenost Zagrepčana i nešto manju osviještenost Zagrepčanki od građana/ki Hrvatske. Istovremeno, i kod Zagrepčanki i kod Zagrepčana opao je broj onih koji smatraju da je 25% žena u parlamentu nedovoljno, a porastao broj onih koji/e su s tim brojem zadovoljni/e te onih koji/e su neodlučni/e. Iako ne postoje značajnije razlike u rezultatima na razini Zagreba i nacionalnoj razini, možemo zamijetiti kako su po ovom pitanju i ispitanici i ispitanice Zagreba nešto osviješteniji od nacionalnog prosjeka. Također, raste i postotak neprihvatanja te opada

⁶ U upitniku 2003. i 2007. godine udio zastupnica od 22%, 2011. godine 25%.

postotak prihvaćanja paritetne zastupljenosti – i to značajnije kod Zagrepčanki, pri čemu se njihova distribucija odgovora približava onoj Zagrepčana (a gotovo je identična odgovorima Zagrepčanki 2003. godine). Na nacionalnoj razini ispitanici/e nešto su osvješteniji/e (posebice ispitanice), te bi u većoj mjeri prihvatili paritetnu zastupljenost. Stajalište da će veći broj žena promijeniti kvalitetu politike doživio je blagi porast, a značajniji porast doživjelo je obrnuto stajalište (kako veći broj žena neće promijeniti kvalitetu politike) – i kod muškaraca i kod žena. Da veća zastupljenost žena mijenja kvalitetu politike više smatraju građanke Hrvatske nego Zagrepčanke, te Zagrepčani nego građani Hrvatske.

Postoje li, po Vama, „ženska pitanja“ koja se moraju riješiti političkim putem?					
		2003.	2007.	2011.	2011. (RH)
muškarci	da	33,6%	42,5%	40,4%	36,9%
	ne	33,6%	21,3%	38,5%	43,6%
	ne znam	32,7%	36,2%	21,1%	19,5%
žene	da	57,0%	60,4%	54,5%	53,5%
	ne	18,3%	15,3%	30,3%	26,2%
	ne znam	24,7%	24,3%	15,2%	20,3%
Za koje teme smatrate da spadaju u „ženska pitanja“?					
		2003.	2007.	2011.	2011. (RH)
nasilje protiv žena		60,4%	39,7%	50,5%	48,6%
neplaćeni rad žena u kući		11,5%	23,7%	23,3%	24,0%
reproduktivna prava žena/prava na izbor		19,0%	19,1%	16,5%	16,6%
odgovorno partnerstvo žena i muškaraca		15,8%	17,6%	10,7%	15,5%
jednaka plaća za jednak rad		39,8%	57,3%	62,1%	49,7%
ravnopravna zastupljenost žena u političkom životu		15,0%	12,2%	8,7%	8,2%
sadržaji koji promiču kulturu nenasilja		15,8%	8,0%	6,8%	6,9%

Tablica 5.⁷

⁷ U upitniku 2003. godine *besplatan rad žena u kući* te *sadržaji koji promiču kulturu nenasilja i spolne/rodne odgovornosti*. Napomena: u tablicu nisu uvrštene opcije koje ni u jednom ciklusu nisu dobile ni 5% odgovora (*ženska perspektiva u obrazovanju, raspodjela proračunskih sredstava s obzirom na spol*).

Iako i dalje najveći broj (40,4%) Zagrepčana smatra kako postoje ženska pitanja koja se moraju riješiti političkim putem, od 2007. godine došlo je do dijametralne zamjene suprotstavljenih i neodlučnih. Odnosno, postotak onih koji smatraju da ne postoje ženska pitanja koja se moraju riješiti političkim putem porastao je za otprilike onoliko koliko se postotak onih koji su neodlučni smanjio (postotak je i nešto veći jer je apsorbirao i nekoliko postotaka onih koji su pozitivnog stajališta o ženskim pitanjima). Negativna tendencija još je izraženija na nacionalnoj razini gdje većina (43,6%) muškaraca smatra kako ženska politička pitanja ne postoje. Dakle, izraženija polarizacija u stajalištima muškaraca 2011. godine (u odnosu prema prethodnima), zanjihala su se u jednom smjeru na zagrebačkoj, a u drugom smjeru na nacionalnoj razini. Kod žena je slična situacija: opadanje postotka onih koje smatraju kako postoje ženska politička pitanja (iako i dalje većina od 54,5%) te neodlučnih, a porast postotka suprotstavljenih. Hrvatske građanke imaju nešto manje suprotstavljene i više neodlučne stavove nego li građanke Zagreba. Kada pogledamo ženska pitanja koje su prepoznali ispitanici/ce (koji/e prepoznaju postojanje ženskih političkih pitanja općenito), vidimo kako se zadržala hijerarhija iz 2007. godine. Na prvom mjestu je jednaka plaća za jednak rad, zatim nasilje protiv žena i neplaćeni rad žena u kući. Zanimljivo je primijetiti kako je nasilje protiv žena, iako na drugom mjestu važnosti kao i 2007. godine, značajnije percipirano kao žensko političko pitanje, odnosno kako je doživjelo značajniji porast u postocima. Na nacionalnoj razini hijerarhija ženskih političkih pitanja je identična, s jednom razlikom: jednaka plaća za jednak rad rjeđe je prepoznato pitanje te stoji gotovo uz bok s nasiljem protiv žena, kao drugim važnim ženskim političkim pitanjem. Istovremeno, građani/ke Hrvatske koji/e smatraju da postoje ženska politička pitanja nešto više od građana/ki Zagreba smatraju kako je odgovorno partnerstvo žena i muškaraca žensko političko pitanje.

UMJESTO ZAKLJUČKA

Na kraju, ponovimo samo neke od rezultata koje smo prikazali. Najveći broj ispitanika/ca smatra kako su žene diskriminirane, no promatrajući razvoj stavova na razini Zagreba primjećujemo polarizaciju odnosno opadanje broja neodlučnih te povratak na rezultat iz 2003. godine odnosno porast broja onih koji smatraju da diskriminacija ne postoji. Kao i u svim istraživanjima do sada, žene diskriminaciju više primjećuju, a posebice niže obrazovane žene – što upućuje na iskustvo, ne samo spolne/rodne, već i višestruke diskriminacije koju ove (društveno marginalizirane, materijalno ugrožene) žene nesumnjivo osjećaju. Pozitivno je, međutim, što emancipirajući potencijal za muškarce nalazimo u obrazovanju: obrazovaniji muškarci značajnije percipiraju diskriminaciju (osim po pitanju percepcije diskriminacije, obrazovanje je važno i za percepciju patrijarhata, što vrijedi i za muškarce i za žene).

Najviše prepoznata diskriminatorna praksa i dalje je dvostruko opterećenje – bez obzira na to gledamo li odgovore ispitanika/ca Zagreba, Hrvatske, onih koji/e diskriminaciju ne primjećuju ili primjećuju (uz manju iznimku: žene koje primjećuju diskriminaciju u Hrvatskoj smatraju da su lošije mogućnosti zapošljavanja prve u hijerarhiji diskriminatornih praksi, no uz minimalnu prednost od 0,3% ispred dvostrukog opterećenja). Dvostruko opterećenje često se prepoznaje kao negativno, kao jedan od glavnih krivaca ženskog potlačenog položaja (prvi put i kao glavna prepreka za aktivnije bavljenje žena politikom), a stvarna iskustva žena to i potkrepljuju: ne samo što žene u kući više rade od muškaraca, već se od prošlog istraživačkog ciklusa ovaj rad čak i

povećao (u Zagrebu se više od 60 sati na tjedan kućanskim poslovima 2007. godine bavilo 10,4% žena, a 2011. godine 20,5%). Iako se postotak muškaraca koji se uopće ne bave kućanskim poslovima nešto smanjio (jedan od rijetkih pozitivnih nalaza), sudjelovanje muškaraca u ovim aktivnostima i dalje je nedovoljno. Jer ako diskriminaciji žena, po mišljenju ispitanika i ispitanica, najviše pridonosi dvostruka opterećenost, tada se kao jedan od glavnih ciljeva za poboljšanje svakodnevnog života žena nameće odgovorno partnerstvo, dakle potpuno ravnopravno uključivanje muškaraca u obiteljske i kućanske poslove (pri čemu ne bismo trebali zaboraviti ni revitalizaciju socijalne države).

I dalje je, po mišljenju ispitanika/ca, lošija mogućnost zapošljavanja žena jedna od najvažnijih diskriminatornih praksi, a jednaka plaća za jednak rad glavno „žensko pitanje“ – što nam pak govori o kontinuiranoj upućenosti ispitanika/ca na ekonomske aspekte spolne/rodne diskriminacije. U kontekstu dugotrajne ekonomske krize u kojoj se nalazi Hrvatska (i svijet) možemo ostati začuđeni nad činjenicom da ispitanici/e ove aspekte nisu prepoznali/e i značajnije. Kao i u prošlom ciklusu istraživanja, najviše utjecaja na ulogu žena u društvu ispitanici/e pripisuju medijima i religiji, a najmanji sudstvu (ponovno manji utjecaj no što ga pripisuju nevladinim organizacijama). Dakle, predodžba o neutjecajnosti sudbenih institucija nije se značajnije promijenila u posljednje četiri godine. Pretpostavit ćemo kako se ova procjena ne temelji na saznanjima ispitanika/ca o sudskim slučajevima i presudama po pitanju spolne diskriminacije, zlostavljanja i sl. (odnosno njihova nedostatka), već na generalnoj percepciji o sudstvu kao neučinkovitom i korumpiranom, onom koje vapi za reformama.

Po pitanju ženske političke participacije, i u ovom ciklusu uočavamo zbunjenost – većina ispitanika/ca smatra kako je nedovoljno žena u politici, kako su žene zainteresirane za politiku, no kako ne postoje prepreke za aktivnije žensko bavljenje politikom. Dapače, kao nagovještaj potencijalnog negativnog trenda, najmlađi ispitanici/ce odskaču neodlučnošću po pitanju dovoljne ženske participacije, dok je po pitanju društvenih prepreka ženskom bavljenju politikom došlo do veće polarizacije stajališta: smanjio se broj neodlučnih, a povećao broj onih koji/e smatraju kako prepreke ne postoje. I izvan ovih negativnih pomaka ostaje originalna dilema: kako ispitanici/e objašnjavanju potpredstavljenost žena u politici (doduše, mogući scenarij glasilo bi kako su žene općenito zainteresirane za politiku, no

odlučuju se njome ne baviti, iako ne postoje društvene prepreke koje ih u tome sprečavaju), te zašto diskriminaciju u ovoj domeni teže prepoznaju? Dodatna je dilema (koja nije postojala 2007. godine) koliki je utjecaj na percepcije i stajališta ispitanika/ca o političarkama imao mandat prve hrvatske premijerke, odnosno koliko su se percepcije o njoj i njezinim performansama „prelile“ u percepcije o političarkama i njihovim sposobnostima/mogućnostima općenito. Doduše, možemo s određenom sigurnošću pretpostaviti kako se činjenica da je Hrvatska nedavno imala prvu premijerku od mnogih uzima kao potvrda toga da prepreke ženskoj političkoj participaciji, pa čak i na najvišim političkim pozicijama, uopće ne postoje (iako bi način na koji je došla na vlast mogao poslužiti kao potvrda za suprotno).

Dakle, rezultati posljednjeg ciklusa istraživanja upućuju na kontinuirano nerazumijevanje ključnih aspekata spolne/rodne diskriminacije kao društvenog, duboko prožimajućeg fenomena s jedne strane, te povratka na neosviještenije vrijednosti i stajališta s druge. Uz to, rascjep između stajališta žena i muškaraca i dalje se pokazuje kao odlučujući – najčešće, nijedna druga sociodemografska i/li sociostrukturna karakteristika ne uvjetuje značajne razlike pri odgovaranju ispitanika/ca. Naravno, s obzirom na samu temu istraživanja, ovaj se uvid čini gotovo tautološkim, no rezultati iz 2007. godine ostavljali su prostora za optimizam zbog porasta osviještenosti muškaraca (i žena) u percepciji npr. spolne/rodne diskriminacije ili patrijarhata. 2011. godine stanje većine stavova i vrijednosti o ženama u hrvatskoj politici možemo opisati pojmovima „petrifikacija, polarizacija ili povratak na staro“.

Ova stranica je namjerno ostavljena prazna.

CENTAR ZA ŽENSKÉ STUDIJE
Zagreb, Dolac 8
tel.: 01 / 4872 406

&

Ipsos Puls
Budmanijeva 1

ANKETA ŽENE U HRVATSKOJ POLITICI

Istraživanje *Žene u hrvatskoj politici* provodi Centar za ženske studije u Zagrebu. Ispitivanjem se nastoje prikupiti podaci o stajalištima hrvatskih građana/ki o društvenom, a posebice političkom statusu žena u Republici Hrvatskoj. Anketiranje se obavlja na uzorku od 1 200 ispitanika/ca na području Republike Hrvatske.

U anketi postoji više tipova pitanja. Kod nekih pitanja ponuđeno je više odgovora, a odgovara se tako da se zaokruži broj ispred onog odgovora koji je najbliži Vašem mišljenju, znači u tim odgovorima dopušten je samo jedan Vaš odgovor. U nekim pitanjima ponuđena Vam je mogućnost da zaokružite više odgovora koji najviše odgovaraju Vašem mišljenju i kod takvih pitanja imate dodatnu uputu koliko odgovora možete zaokružiti. Na neka pitanja odgovara se opisnim odgovorima i u njima svojim riječima možete potpuno slobodno izreći vlastito mišljenje. Ako Vam nešto nije jasno, pitajte anketara/ku.

Rezultatima ove anonimne ankete koristit će se isključivo u znanstvene svrhe. Molimo Vas da na sva postavljena pitanja odgovarate iskreno i slobodno jer se samo na taj način može osigurati uspješnost istraživanja.

Unaprijed Vam zahvaljujemo na suradnji!

NAPOMENA:

Distribucija odgovora prikazana je postocima ukupno danih odgovora, zatim postocima odgovora muškaraca i na kraju postocima odgovora žena. Za pitanja koja su dobila manje od 5% odgovora nije navedena spolna struktura. Pitanja 51., 54., 65., 79. i 82. otvorenog su tipa.

P1. Koji je Vaš spol?

1. muški	47,0		
2. ženski	53,0		

P2. Koja je Vaša dob?

1. 18 – 29 godina	20,3	22,3	18,5
2. 30 – 39 godina	18,3	19,3	17,4
3. 40 – 49 godina	16,1	16,0	16,2
4. 50 – 59 godina	17,7	18,1	17,4
5. 60 i više godina	27,6	24,3	30,5

P3. Gdje je Vaše stalno mjesto boravka?

1. na selu	48,2	48,1	48,2
2. u manjem gradu	23,9	23,1	24,6
3. u velikom gradu (Split, Osijek, Rijeka)	12,2	12,3	12,2
4. u Zagrebu	15,7	16,5	15,0

P4. Gdje ste Vi i Vaši roditelji najvećim dijelom proveli djetinjstvo do 15. godine?

	A Vi			B Otac			C Majka		
1. na selu	57,6	56,1	58,9	68,6	67,6	69,5	68,5	67,1	69,7
2. u manjem gradu	20,6	20,0	21,2	16,0	15,2	16,8	16,3	15,5	17,1
3. u velikom gradu (Split, Osijek, Rijeka)	11,6	11,2	11,8	8,6	8,8	8,4	8,5	9,1	8,1
4. u Zagrebu	10,2	12,7	8,1	6,8	8,4	5,4	6,6	8,2	5,2

P5. Kakav je Vaš odnos prema religiji?

1. uvjereni/a sam vjernik/ca i prihvaćam sve što moja vjera uči	50,6	44,9	55,7
2. vjernik/ca sam iako ne prihvaćam sve što moja vjera uči	31,5	33,4	29,9
3. nisam siguran/a vjerujem li ili ne vjerujem	4,0		
4. prema religiji sam ravnodušan/a	3,8		
5. nisam religiozan/a i nemam ništa protiv religije	9,5	11,4	7,9
6. nisam religiozan/a i protivnik/ca sam religije	0,6		

P6. Koje ste obrazovanje stekli Vi i Vaši roditelji?

	A Vi			B Otac			C Majka		
1. bez školske spreme	3,4			13,6	12,1	15,0	18,6	18,1	19,0
2. osnovna škola	18,8	12,5	24,5	32,5	29,3	35,4	42,4	40,3	44,4
3. industrijska i/ili zanatska srednja škola (trogodišnja)	23,5	30,6	17,2	25,2	26,6	23,9	14,6	15,3	13,9
4. gimnazija	4,1			1,9			1,7		
5. ostale srednje škole (četvergodišnje)	32,6	33,3	31,9	17,7	19,7	15,9	17,5	19,3	15,8
6. viša škola	8,1	9,1	7,3	4,4			2,0		
7. fakultet	9,0	9,1	8,8	3,7			3,0		
8. magisterij, doktorat	0,5			0,8			0,3		

P7. Koji je Vaš radni status?

1. zaposlen/a	35,2	39,5	31,4
2. samozaposlen/a	3,3		
3. umirovljenik/ca	29,8	29,2	30,3
4. nezaposlen/a	19,3	20,5	18,4
5. domaćin/ca	6,7	0,5	12,1
6. učenik/ca, student/ica	4,9		
7. ostalo, što _____	0,8		

P8. U koju se od navedenih skupina možete svrstati s obzirom na posao kojeg obavljate?

1. nezaposlen/a	23,4	22,4	24,4
2. individualni poljoprivrednik/ca	3,8		
3. radnik/ca	37,2	40,3	34,0
4. službenik/ca	12,3	8,3	16,3
5. stručnjak/inja s VŠS ili VSS, ali niste rukovoditelj/ica	8,3	6,9	9,6
6. rukovoditelj/ica odjela, pogona i sl.	4,4		
7. direktor/ica, pomoćnik/ica direktora/ice i sl.	1,1		
8. samostalno obavljate djelatnost	3,6		
9. vlasnik/ica ili suvlasnik/ica radnje sa zaposlenicima	0,8		
10. poslodavac/teljica, vlasnik/ica ili suvlasnik/ica poduzeća	1,0		
11. ostalo, što _____	4,2		

P9. Koja je Vaša nacionalnost?

1. Hrvat/Hrvatica	91,9	90,9	92,7
2. Srbin/Srpkinja	5,7	6,4	5,0
3. Bošnjak/Bošnjakinja	0,9		
4. Talijan/Talijanka	0,2		
5. Mađar/Mađarica	0,1		
6. Albanac/Alбанка	0,3		
7. Slovenac/Slovenka	0,1		
8. Čeh/Čehinja	0,6		
9. neka druga, koja _____	0,3		

P10. Koje je Vaše bračno stanje?

1. neoženjen/neudana	22,0	29,3	15,6
2. oženjen/udana	61,1	59,9	62,1
3. rastavljen/a	4,4		
4. živimo zajedno, ali nismo vjenčani	2,0		
5. udovac/ica	10,5	5,3	15,1

P11. Koliko djece imate?

1. jedno	17,4	14,7	19,7
2. dvoje	39,4	37,9	40,8
3. troje	11,5	9,8	13,0
4. četiri	2,7		
5. pet i više	1,8		
6. nemam djece	27,3	34,7	20,7

P12. Da se sada održavaju izbori, za koju biste parlamentarnu stranku glasali?

1. Hrvatska demokratska zajednica (HDZ)	13,2	12,9	13,5
2. Hrvatska narodna stranka – Liberalni demokrati (HNS)	2,2		
3. Hrvatska seljačka stranka (HSS)	2,7		
4. Hrvatska stranka prava (HSP)	2,1		
5. Hrvatska stranka umirovljenika (HSU)	2,2		
6. Hrvatski demokratski savez Slavonije i Baranje (HDSSB)	1,9		
7. Hrvatski laburisti – Stranka rada	3,7		
8. Hrvatski socijaldemokrati (HSD)	0,2		
9. Istarski demokratski sabor (IDS)	0,3		
10. Samostalna demokratska srpska stranka (SDSS)	0,3		
11. Socijaldemokratska partija Hrvatske (SDP)	26,3	26,8	25,9
12. za neku drugu stranku, koju _____	2,7		
13. ne znam	26,4	22,3	30,0
14. ne bih glasovao/la	15,7	18,4	13,2

P13. Jeste li član/ica neke od navedenih skupina i organizacija? (Najviše 2 odgovora)

1. politička stranka	7,0	8,4	5,8
2. organizacija za zaštitu ljudskih prava	0,3		
3. organizacija za zaštitu ženskih prava	0,3		
4. mirotvorna organizacija	0,1		
5. organizacija za zaštitu okoline	0,3		
6. sindikat	5,6	6,5	4,8
7. sportska udruga ili skupina	4,0		
8. kulturna ili umjetnička skupina	1,7		
9. udruga mladeži	0,8		
10. neka druga, koja _____	2,0		
11. nisam član/ica nijedne skupine ni organizacije	80,8	75,3	85,6

P14. Koliko vremena prosječno provodite u obavljanju kućanskih i obiteljskih poslova?

1. do 15 sati tjedno	33,4	47,1	21,2
2. od 15 sati do 30 sati tjedno	26,9	21,3	31,9
3. od 30 sati do 60 sati tjedno	18,0	10,5	24,7
4. više od 60 sati tjedno	12,7	4,3	20,1
5. ne bavim se kućanskim i obiteljskim poslovima	9,0	16,9	2,0

P15. Smatrate li da su žene u Republici Hrvatskoj diskriminirane?

1. da	49,7	36,7	61,2
2. ne	37,6	51,2	25,4
3. ne znam	12,7	12,1	13,3

P16. U kojoj mjeri svaka od navedenih situacija pridonosi diskriminaciji žena?

	4 izrazito pridonosi			3 uglavnom pridonosi			2 uglavnom ne pridonosi			1 uopće ne pridonosi		
1. lošije mogućnosti zapošljavanja	31,6	22,6	39,6	46,2	44,2	48,0	18,1	26,8	10,5	4,0		
2. lošije mogućnosti napredovanja na poslu	27,9	18,3	36,3	48,1	47,1	48,9	20,2	28,8	12,6	3,9		
3. odsustvo žena u ekonomski prestižnim zanimanjima	25,1	16,1	33,0	45,0	42,0	47,6	25,6	35,3	17,0	4,3		
4. dvostruko opterećenje (obitelj i posao)	47,5	37,1	56,8	39,1	44,8	34,0	10,5	13,1	8,1	3,0		
5. stereotipna slika žena u medijima	23,5	18,6	27,8	43,1	41,0	44,9	27,6	33,3	22,6	5,8	7,1	4,7
6. podzastupljenost žena u politici	23,1	16,0	29,3	47,2	42,9	51,0	23,9	32,6	16,2	5,8	8,5	3,5
7. nejednak pristup obrazovanju i sadržaj obrazovanja (npr. tradicionalna slika žena u udžbenicima)	15,7	9,5	21,3	35,9	34,0	37,6	34,3	40,3	29,0	14,1	16,2	12,2
8. zlostavljanje (npr. seksualno, obiteljsko, seksualno uznemiravanje na poslu)	35,1	26,6	42,6	41,9	42,1	41,8	18,3	24,6	12,7	4,6		
9. pripadnost nacionalnog manjini	16,2	12,1	19,8	33,1	29,7	36,0	34,6	39,9	29,9	16,1	18,3	14,2

P17. Smatrate li da je hrvatsko društvo patrijarhalno?

1. da	55,5	51,1	59,3
2. ne	33,1	40,2	26,8
3. ne znam	11,4	8,7	13,8

P18. U kojim situacijama Vi osobno najviše primjećujete patrijarhalnost hrvatskog društva? (Najviše 2 odgovora)

1. održavanje stereotipnih uloga muškaraca i žena	26,2	25,0	27,2
2. razlika u odgoju djevojčica i dječaka	14,5	11,7	17,0
3. podržavanje tradicionalnog obrazovanja	7,6	9,2	6,2
4. isticanje figure oca (obitelj, politika, mediji)	14,5	13,7	15,3
5. održavanje pozicije muške moći u društvu	21,5	18,2	24,5
6. podjela kućanskih poslova na štetu žene	23,1	19,1	26,6
7. nasilje nad ženama	17,7	16,2	18,9
8. nevidljivost ženskog doprinosa u povijesti, znanosti, kulturi	4,1		
9. nešto drugo, što _____	0,7		
10. ne primjećujem patrijarhalnost u hrvatskom društvu	23,2	28,6	18,5

P19. Koliko se slažete s tvrdnjama o ženama koje se ovdje navode?

TVRDNJE	4 potpuno se slažem			3 uglavnom se slažem			2 uglavnom se ne slažem			1 uopće se ne slažem		
1. Žene se moraju više žrtvovati od muškaraca kako bi uspjele.	44,9	29,2	58,9	35,4	40,3	31,0	14,8	23,2	7,3	4,9		
2. Žene su nedovoljno agresivne da bi se mogle baviti politikom.	15,3	13,3	17,1	31,4	31,2	31,6	34,9	38,4	31,7	18,4	17,1	19,6
3. Žene ne mogu imati i obitelj i političku karijeru.	11,2	11,9	10,7	20,2	22,0	18,6	37,0	39,1	35,1	31,6	27,0	35,6
4. Ženama je mjesto u kući, a politiku bi trebale prepustiti muškarcima.	7,5	8,5	6,7	9,7	12,8	7,0	29,9	38,5	22,3	52,9	40,3	64,0

P20. Koje društvene i političke institucije ili skupine najviše utječu na ulogu žena u društvu? (Najviše 2 odgovora)

1. mediji	58,7	57,6	59,6
2. vjerske institucije	29,2	31,9	26,8
3. političke stranke	16,7	14,8	18,5
4. obrazovne institucije	19,9	17,1	22,3
5. državne institucije (Vlada, Sabor, Predsjednik)	15,5	13,5	17,2
6. sudbene institucije	3,0		
7. nevladine organizacije	9,1	10,7	7,6
8. neke druge, koje _____	0,6		

P21. Po Vašoj procjeni, je li status žena bolji ili lošiji u odnosu na razdoblje do 1990. godine?

1. puno lošiji	5,3	5,2	5,4
2. lošiji	14,0	14,3	13,7
3. niti lošiji niti bolji	34,0	30,5	37,0
4. bolji	41,3	41,4	41,3
5. puno bolji	5,4	8,6	2,7

P22. U kojim se područjima promijenio status žena u odnosu na razdoblje do 1990. godine? (Najviše 2 odgovora)

1. materijalni status	30,0	30,4	29,7
2. (ne)zaposlenost	34,3	32,6	35,9
3. zdravstvena i socijalna sigurnost	10,3	11,5	9,3
4. obrazovanje	25,0	25,7	24,3
5. podjela poslova u obitelji	22,7	23,0	22,4
6. participacija u političkom životu	14,6	15,1	14,2
7. nešto drugo, što _____	0,4		
8. status žena se nije promijenio	15,5	14,6	16,3

P23. Po Vašoj procjeni, je li status žena bolji ili lošiji od proteklih parlamentarnih izbora 2007. godine?

1. puno lošiji	3,8		
2. lošiji	14,9	14,8	15,1
3. niti lošiji niti bolji	58,3	55,9	60,5
4. bolji	20,6	23,3	18,2
5. puno bolji	2,3		

P24. U kojim se područjima promijenio status žena od proteklih parlamentarnih izbora 2007. godine? (Najviše 2 odgovora)

1. materijalni status	22,5	23,9	21,3
2. (ne)zaposlenost	27,6	26,4	28,7
3. zdravstvena i socijalna sigurnost	6,8	6,4	7,1
4. obrazovanje	13,5	14,6	12,5
5. podjela poslova u obitelji	12,1	13,4	10,9
6. participacija u političkom životu	11,1	12,5	9,9
7. nešto drugo, što _____	0,3		
8. status žena se nije promijenio	39,2	37,3	41,0

P25. Postoje li, po Vama, neke društvene prepreke aktivnijem bavljenju žena politikom?

1. da	33,6	28,4	38,3
2. ne	53,0	60,6	46,2
3. ne znam	13,4	11,0	15,5

P26. Što su, po Vama, najveće prepreke koje ženama onemogućavaju aktivnije bavljenje politikom? (Najviše 2 odgovora)

1. zakonska neravnopravnost	8,5	6,8	10,0
2. patrijarhalni svjetonazori u društvu općenito	17,7	18,3	17,1
3. obrazovanje koje promiče spolne stereotipe i ne afirmira žene	4,5		
4. predrasude (npr. "žene su nježni i slabiji spol, muškarci jaki i racionalni")	23,9	19,2	28,1
5. dvostruka opterećenost žena (na poslu i u domu)	31,6	27,6	35,2
6. nedostatak podrške obitelji i/ili uže okoline	12,1	12,0	12,2
7. nedovoljan interes političkih stranaka za promicanje žena u politici	11,9	11,6	12,1
8. slika politike kao apstraktne, neučinkovite i bez utjecaja na svakodnevni život	3,7		
9. muška pravila igre u politici	9,4	8,1	10,6
10. nešto drugo, što _____	0,5		
11. ne postoje prepreke koje ženama onemogućavaju aktivnije bavljenje politikom	26,1	32,4	20,5

P27. Po Vašem mišljenju, bi li se žene trebale baviti politikom?

1. da	83,8	78,7	88,2
2. ne	10,8	14,9	7,2
3. ne znam	5,4	6,4	4,6

P28. Koji su najznačajniji razlozi zbog kojih bi se, po Vama, žene trebale baviti politikom? (Najviše 2 odgovora)

1. jer su temeljem općeg prava glasa žene formalno ravnopravne u politici	28,8	32,8	25,3
2. jer je politika javna djelatnost od dobrobiti za oba spola	35,2	34,8	35,5
3. jer će sudjelovanjem žena politika biti kvalitetnija i pravednija	25,7	19,6	31,1
4. jer su žene jednako politički osviještene kao i muškarci	29,1	25,7	32,1
5. jer žene unose promjene, drugačiji stil u vođenju politike	20,0	17,6	22,1
6. jer se sudjelovanjem žena povećava povjerenje u političke institucije i demokraciju	9,8	10,1	9,5
7. nešto drugo, što _____	0,5		
8. žene se ne bi trebale baviti politikom	8,7	11,6	6,2

P29. Čine li Vam se žene općenito zainteresirane za politiku?

1. vrlo zainteresirane	9,8	9,4	10,1
2. zainteresirane	51,1	49,4	52,7
3. niti zainteresirane niti nezainteresirane	27,4	27,9	26,9
4. nezainteresirane	10,6	11,9	9,4
5. vrlo nezainteresirane	1,2		

P30. Jeste li upoznati s radom političarki?

1. da	44,7	49,3	40,7
2. ne	45,8	42,2	49,0
3. ne znam	9,5	8,5	10,4

P31. Sudjeluje li u političkom životu Republike Hrvatske dovoljno žena?

1. da	18,2	24,5	12,7
2. ne	68,1	60,1	75,2
3. ne znam	13,7	15,4	12,1

P32. Je li sadašnji udio zastupnica u Saboru (25%) dovoljan?

1. da	18,4	25,2	12,4
2. ne	66,1	56,6	74,6
3. ne znam	15,5	18,3	13,0

P33. Smatrate li da bi zastupljenost žena u Saboru trebala biti proporcionalna njihovoj zastupljenosti u stanovništvu?

1. da	60,0	53,0	66,1
2. ne	20,6	26,4	15,4
3. ne znam	19,5	20,6	18,5

P34. Biste li se složili s primjenom ženskih kvota u svrhu povećanja broja zastupnica u Saboru?

1. da	61,9	52,7	70,2
2. ne	19,0	26,6	12,2
3. ne znam	19,1	20,7	17,6

P35. Podržavate li pozitivne odnosno posebne mjere namijenjene postizanju ravnopravnosti spolova?

1. da	76,5	72,7	79,9
2. ne	15,2	18,4	12,4
3. ne znam	8,2	8,9	7,7

P36. Koje su, po Vama, pozitivne odnosno posebne mjere namijenjene postizanju ravnopravnosti spolova najviše učinkovite?(Najviše 2 odgovora)

1. davanje prednosti ženama pri zapošljavanju	27,2	21,2	32,6
2. ženske kvote u politici	17,9	18,0	17,9
3. obrazovanje koje promiče ravnopravnost spolova	36,5	34,4	38,5
4. posebne institucije (npr. ministarstvo za žene, pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, sudovi)	12,7	13,1	12,3
5. specifična zdravstvena zaštita žena (npr. savjetovališta, obavezne mamografije)	13,8	12,1	15,3
6. adekvatan društveni tretman nasilja nad ženama	16,9	17,4	16,5
7. odgovarajuća pravna regulativa (npr. rodnoosviješteni kazneni zakoni, izborni zakoni)	10,2	10,3	10,1
8. obavezni porodiljski dopust za očeve	6,9	6,1	7,5
9. nešto drugo, što _____	0,6		
10. nijedna pozitivna odnosno posebna mjera nije učinkovita	12,2	15,1	9,6

P37. Smatrate li da će veća zastupljenost žena promijeniti kvalitetu politike?

1. da	60,0	49,8	69,1
2. ne	22,4	32,3	13,7
3. ne znam	17,6	17,9	17,3

P38. Imenuje li se dovoljno žena na odgovorna, visoka mjesta u državnim službama?

1. da	19,9	28,7	12,1
2. ne	63,2	51,8	73,3
3. ne znam	16,9	19,5	14,6

P39. Smatrate li da su žene na tim mjestima jednako učinkovite kao i muškarci?

1. više učinkovite od muškaraca	29,3	18,3	39,1
2. jednako učinkovite kao i muškarci	62,5	69,7	56,2
3. manje učinkovite od muškaraca	8,2	12,1	4,7

P40. Postoje li, po Vama, "ženska pitanja" koja se moraju riješiti političkim putem?

1. da	45,7	36,9	53,5
2. ne	34,4	43,6	26,2
3. ne znam	19,9	19,5	20,3

P41. Za koje teme smatrate da spadaju u "ženska pitanja"? (Najviše 2 odgovora)

1. nasilje protiv žena	39,4	38,9	39,8
2. neplaćeni rad žena u kući	18,3	13,0	23,0
3. reproduktivna prava žena / prava na izbor	12,9	10,8	14,7
4. odgovorno partnerstvo žena i muškaraca	11,6	11,4	11,8
5. ženska perspektiva u obrazovanju (npr. ženski/rodni studiji)	4,0		
6. jednaka plaća za jednak rad	37,7	31,9	42,8
7. ravnopravna zastupljenost žena u političkom životu	6,9	6,1	7,7
8. sadržaji koji promiču kulturu nenasilja	5,2	6,7	3,8
9. raspodjela proračunskih sredstava s obzirom na spol	1,0		
10. nešto drugo, što _____	0,3		
11. ne postoje "ženska pitanja"	19,9	26,1	14,4

P42. Imaju li žene različite političke interese od muškaraca?

1. da	40,4	37,8	42,7
2. ne	40,5	42,4	38,8
3. ne znam	19,2	19,9	18,5

P43. Mogu li, po Vama, muškarci pravedno zastupati i ženske i muške interese?

1. da	44,7	54,8	35,8
2. ne	42,4	32,8	50,9
3. ne znam	12,9	12,4	13,3

P44. Primjećujete li Vi osobno, da se političarke u nastupu pozivaju ili referiraju na svoj spol?

1. da	25,7	30,9	21,2
2. ne	57,4	54,8	59,7
3. ne znam	16,9	14,4	19,2

P45. Koliko se slažete s tvrdnjama o političarkama koje se ovdje navode?

TVRDNJE	4 potpuno se slažem			3 uglavnom se slažem			2 uglavnom se ne slažem			1 uopće se ne slažem		
1. Žene su slobodnije od muškaraca.	21,2	16,2	25,7	41,5	35,9	46,4	27,4	36,6	19,2	10,0	11,4	8,7
2. Žene imaju drugačiju listu političkih prioriteta od muškaraca.	22,5	18,9	25,6	45,4	42,9	47,7	25,8	29,6	22,4	6,3	8,6	4,3
3. Žene u politici/o politici govore na drugačiji način od muškaraca.	22,3	18,5	25,7	49,9	48,6	51,0	22,6	27,2	18,5	5,2	5,7	4,8
4. Žene su dosljednije u provedbi političkih ciljeva od muškaraca.	30,3	20,9	38,6	41,3	37,7	44,4	22,4	32,3	13,7	6,1	9,1	3,3

P46. Mislite li da žene imaju drugačiju motivaciju za bavljenje politikom od muškaraca?

1. da	46,9	42,6	50,7
2. ne	41,0	46,8	35,9
3. ne znam	12,1	10,6	13,3

P47. Koji su, po Vama, najznačajniji motivi žena za bavljenje politikom? (Najviše 2 odgovora)

1. svijest o podčinjenosti žena	22,1	20,1	23,8
2. ravnomjernija distribucija moći u društvu	27,0	27,4	26,6
3. promjena sadržaja i prioriteta politike	15,4	15,4	15,3
4. izraženije vrijednosti pravednosti i dobrobiti za društvo	27,8	22,6	32,4
5. rješavanje konkretnih problema u zajednici	27,5	21,6	32,7
6. zastupanje interesa drugih manjinskih grupa	3,9		
7. nešto drugo, što _____	0,7		
8. žene nemaju drugačiju motivaciju za bavljenje politikom od muškaraca	22,6	26,6	19,0

P48. Kako biste ocijenili aktivnost žena u politici u odnosu na muškarce?

1. više su aktivne od muškaraca	33,7	25,3	41,2
2. jednako su aktivne kao muškarci	52,3	58,0	47,2
3. manje su aktivne od muškaraca	14,0	16,7	11,6

P49. Na kojim su područjima, po Vašem mišljenju, političarke najaktivnije? (Najviše 2 odgovora)

1. sudska politika	23,4	24,2	22,7
2. kaznena politika	9,1	10,0	8,3
3. vanjska politika	12,2	12,9	11,5
4. sigurnosna politika	5,8	5,7	5,8
5. ekonomska politika	22,1	19,4	24,7
6. socijalna politika	65,3	62,2	68,2
7. kulturna politika	21,4	20,8	21,9
8. neka druga politika, koja _____	0,7		

P50. Može li se, po Vama, govoriti o ženskoj politici?

1. da	28,5	25,4	31,2
2. ne	47,6	52,5	43,3
3. ne znam	23,9	22,2	25,4

P51. Kako definirate žensku politiku?

P52. Kome po Vama, hrvatska javnost više vjeruje, političarkama ili političarima?

1. više vjeruje političarkama	9,6	10,1	9,1
2. podjednako vjeruje političarkama i političarima	33,9	35,9	32,1
3. više vjeruje političarima	32,5	29,9	34,8
4. ne vjeruje ni političarkama ni političarima	24,0	24,0	23,9

P53. Kome Vi osobno više vjerujete, političarkama ili političarima?

1. više vjerujem političarkama	20,2	15,8	24,1
2. podjednako vjerujem političarkama i političarima	38,5	38,0	38,9
3. više vjerujem političarima	9,8	13,3	6,6
4. ne vjerujem ni političarkama ni političarima	31,6	32,9	30,4

P54. Zašto vjerujete ili ne vjerujete političarkama?

P55. Koga po Vama, hrvatska javnost više cijeni, političarke ili političare?

1. više cijeni političarke	6,8	7,1	6,6
2. podjednako cijeni političarke i političare	29,5	31,5	27,8
3. više cijeni političare	44,3	41,8	46,5
4. ne cijeni ni političarke ni političare	19,3	19,6	19,0

P56. Koga Vi osobno više cijenite, političarke ili političare?

1. više cijenim političarke	22,1	15,3	28,1
2. podjednako cijenim političarke i političare	45,4	48,4	42,8
3. više cijenim političare	9,9	13,5	6,8
4. ne cijenim ni političarke ni političare	22,5	22,8	22,3

P57. Promatrajući javne istupe političara, biste li rekli da oni tretiraju političarke kao ravnopravne?

1. da	31,6	38,5	25,6
2. ne	51,5	46,5	55,9
3. ne znam	16,9	15,1	18,5

P58. Po Vašem mišljenju, bi li hrvatska javnost izabrala ženu za predsjednicu Republike Hrvatske?

1. da	50,0	54,3	46,3
2. ne	33,9	30,7	36,7
3. ne znam	16,1	15,1	17,0

P59. Biste li Vi osobno glasali za ženu predsjednicu Republike Hrvatske?

1. da	80,5	75,2	85,2
2. ne	11,2	15,4	7,5
3. ne znam	8,2	9,4	7,2

P60. Po Vašem mišljenju, bi li hrvatska javnost prihvatila političara ili političarku drugačije spolne orijentacije?

1. da	12,9	12,9	12,9
2. ne	69,0	69,9	68,3
3. ne znam	18,1	17,2	18,8

P61. Biste li Vi osobno prihvatili političara ili političarku drugačije spolne orijentacije?

1. da	33,3	29,8	36,4
2. ne	51,3	57,6	45,7
3. ne znam	15,4	12,6	17,9

P62. Po Vašem mišljenju, bi li hrvatska javnost prihvatila političara ili političarku (niže navedenih) nacionalnih manjina kao predstavnika/cu hrvatskih građana/ki?

		1 da		2 ne			3 ne znam		
1. albanska	11,0	13,7	8,6	71,6	71,8	71,4	17,4	14,5	19,9
2. bošnjačka	15,9	17,6	14,4	65,1	67,0	63,4	19,0	15,4	22,1
3. romska	9,2	11,2	7,5	74,4	74,3	74,6	16,3	14,5	17,9
4. srpska	11,2	13,1	9,4	71,2	71,8	70,6	17,7	15,1	19,9
5. talijanska	15,7	17,6	14,1	62,4	62,6	62,2	21,9	19,9	23,7
6. židovska	14,7	16,1	13,3	64,4	65,1	63,7	21,0	18,8	22,9

P63. Biste li Vi osobno prihvatili političara ili političarku (niže navedenih) nacionalnih manjina kao predstavnika/cu hrvatskih građana/ki?

		1 da		2 ne			3 ne znam		
1. albanska	26,1	26,6	25,6	57,8	61,7	54,3	16,2	11,7	20,1
2. bošnjačka	29,9	28,9	30,8	53,8	58,5	49,6	16,3	12,6	19,6
3. romska	24,6	25,4	23,9	59,8	63,3	56,7	15,7	11,3	19,5
4. srpska	26,0	26,1	25,9	57,7	60,3	55,4	16,3	13,7	18,7
5. talijanska	30,8	30,0	31,6	52,1	56,2	48,5	17,1	13,8	19,9
6. židovska	29,6	28,7	30,3	53,2	56,7	50,1	17,2	14,5	19,6

P64. Je li Vam pri izboru političkih kandidata/tkinja važan spol?

1. da	10,3	12,8	8,2
2. ne	85,2	82,8	87,3
3. ne znam	4,5		

P65. Zašto Vam je pri izboru političkih kandidata/tkinja nevažan ili važan spol?

P66. Jeste li čuli za sljedeće?

		1 da		2 ne		
1. Zakon o ravnopravnosti spolova	85,6	88,1	83,4	14,4	11,9	16,6
2. Nacionalna politika za ravnopravnost spolova	55,2	58,8	52,1	44,8	41,2	47,9
3. Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora	44,5	48,7	40,8	55,5	51,3	59,2
4. Pravobranitelj/ica za ravnopravnost spolova	60,2	59,9	60,5	39,8	40,1	39,5
5. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske	43,4	43,6	43,3	56,6	56,4	56,7
6. Povjerenstva za ravnopravnost spolova (županijska, gradska i/ili općinska)	31,4	32,4	30,5	68,6	67,6	69,5
7. Koordinator/ice za ravnopravnost spolova (u tijelima i/ili uredima državne uprave)	27,5	28,0	27,1	72,5	72,0	72,9

P67. Jeste li čuli za sljedeće ženske nevladine organizacije?

		1 da		2 ne		
1. Autonomna ženska kuća Zagreb	71,5	68,7	73,9	28,5	31,3	26,1
2. B.a.B.e. – Budi aktivna, budi emancipirana	79,7	78,5	80,8	20,3	21,5	19,2
3. Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje	44,2	42,4	45,7	55,8	57,6	54,3
4. Centar za žene žrtve rata	59,6	59,5	59,7	40,4	40,5	40,3
5. Centar za ženske studije	36,6	35,9	37,2	63,4	64,1	62,8
6. Kontra	35,0	37,6	32,7	65,0	62,4	67,3
7. Ženska infoteka	10,4	10,5	10,3	89,6	89,5	89,7
8. Ženska mreža Hrvatske	23,2	22,5	23,8	76,8	77,5	76,2

P68. Na koji se način informirate o politici, političarima/kama i političkim događajima?

	4 često			3 povremeno			2 rijetko			1 nikad		
1. dnevni tisak	31,6	36,9	26,9	35,9	35,5	36,3	20,8	17,2	24,1	11,7	10,5	12,7
2. tjednici i magazini	8,4	7,9	8,9	28,6	28,4	28,8	33,2	33,5	33,1	29,7	30,2	29,3
3. televizija	80,3	81,9	79,0	14,3	13,0	15,4	4,0			1,4		
4. radio	39,9	40,8	39,0	29,9	29,7	30,2	19,8	20,2	19,5	10,3	9,3	11,3
5. Internet	29,2	33,8	25,1	17,6	18,2	17,0	10,3	9,3	11,3	42,9	38,6	46,7
6. stranačke aktivnosti (sastanci, publikacije skupovi)	2,5			6,1	6,4	5,7	12,1	12,9	11,4	79,3	78,0	80,5
7. razgovor sa članovima obitelji	21,8	21,6	22,0	40,1	39,2	40,9	26,9	27,5	26,3	11,2	11,6	10,8
8. razgovor sa prijateljima, susjedima i kolegama na poslu	20,5	21,5	19,7	44,4	44,4	44,4	25,3	25,9	24,7	9,8	8,2	11,2

P69. Primjećujete li da se u medijima drugačije prikazuju političarke od političara?

1. da	36,1	32,6	39,2
2. ne	46,4	50,9	42,4
3. ne znam	17,5	16,5	18,4

P70. Jesu li političarke dovoljno prisutne u medijima?

1. da	39,4	46,3	33,3
2. ne	42,3	36,2	47,7
3. ne znam	18,3	17,6	19,0

P71. Koliko se slažete s tvrdnjama koje se ovdje navode?

TVRDNJE	4 potpuno se slažem			3 uglavnom se slažem			2 uglavnom se ne slažem			1 uopće se ne slažem		
1. U medijima se manje prati rad političarki nego političara.	17,2	14,7	19,5	36,4	32,0	40,3	36,7	41,7	32,2	9,7	11,6	7,9
2. Mediji se više bave osobnim izgledom političarki nego političara.	27,6	23,1	31,7	41,9	41,0	42,8	25,2	29,5	21,4	5,2	6,4	4,1
3. U medijima se političarke češće od političara prikazuju kao dobrotvorke.	16,6	16,5	16,7	41,4	40,8	42,0	34,9	36,1	33,9	7,1	6,6	7,5
4. Mediji se češće osvrću na obiteljski život političarki nego političara.	19,3	15,6	22,6	37,1	35,5	38,5	34,8	37,9	32,0	8,8	11,0	6,8

P72. Smatrate li da političke stranke posvećuju dovoljno pažnje pitanju (ne)ravnopravnosti spolova?

1. da	18,3	23,2	14,0
2. ne	53,8	48,2	58,7
3. ne znam	27,9	28,5	27,3

P73. Znete li za razlike u djelovanju stranaka s obzirom na pitanje (ne)ravnopravnosti spolova?

1. da	14,1	14,2	14,0
2. ne	84,5	84,6	84,5
3. ne znam	1,4		

P74. Koje se parlamentarne stranke najviše bave rješavanjem pitanja (ne)ravnopravnosti spolova? (Najviše 3 stranaka)

1.	Hrvatska demokratska zajednica (HDZ)	15,0	15,8	14,2
2.	Hrvatska narodna stranka – Liberalni demokrati (HNS)	8,2	7,7	8,7
3.	Hrvatska seljačka stranka (HSS)	3,1		
4.	Hrvatska stranka prava (HSP)	2,3		
5.	Hrvatska stranka umirovljenika (HSU)	1,1		
6.	Hrvatski demokratski savez Slavonije i Baranje (HDSSB)	0,5		
7.	Hrvatski laburisti – Stranka rada	2,5		
8.	Hrvatski socijaldemokrati (HSD)	0,8		
9.	Istarski demokratski sabor (IDS)	1,4		
10.	Samostalna demokratska srpska stranka (SDSS)	0,1		
11.	Socijaldemokratska partija Hrvatske (SDP)	23,9	24,4	23,5
12.	Stranka demokratske akcije Hrvatske (SDA HR)	0,4		
13.	neke druge stranke, koje _____	2,5		
14.	niti jedna stranka	64,7	63,3	65,9

P75. U kojim su parlamentarnim strankama žene najviše potaknute na napredovanje? (Najviše 3 stranaka)

1.	Hrvatska demokratska zajednica (HDZ)	16,9	17,3	16,5
2.	Hrvatska narodna stranka – Liberalni demokrati (HNS)	9,7	8,8	10,6
3.	Hrvatska seljačka stranka (HSS)	3,1		
4.	Hrvatska stranka prava (HSP)	3,6		
5.	Hrvatska stranka umirovljenika (HSU)	0,5		
6.	Hrvatski demokratski savez Slavonije i Baranje (HDSSB)	0,3		
7.	Hrvatski laburisti – Stranka rada	1,5		
8.	Hrvatski socijaldemokrati (HSD)	0,8		
9.	Istarski demokratski sabor (IDS)	1,0		
10.	Socijaldemokratska partija Hrvatske (SDP)	27,4	29,0	26,1
11.	Stranka demokratske akcije Hrvatske (SDA HR)	0,3		
12.	neke druge stranke, koje _____	1,4		
13.	niti jedna stranka	59,4	57,1	61,3

P76. Mislite li da zastupanje spolne ravnopravnosti političkim strankama pomaže ili odmaže u borbi za vlast?

1. pomaže u borbi za vlast	39,9	41,5	38,5
2. ne utječe na borbu za vlast	54,5	53,0	55,8
3. odmaže u borbi za vlast	5,6	5,5	5,7

P77. Kakav je po Vama, stav hrvatske javnosti prema feminizmu?

1. izrazito pozitivan	2,6		
2. uglavnom pozitivan	17,6	19,6	15,8
3. ni pozitivan ni negativan	56,7	57,7	55,8
4. uglavnom negativan	20,6	17,1	23,6
5. izrazito negativan	2,5		

P78. Kakav je Vaš osoban stav prema feminizmu?

1. izrazito pozitivan	10,7	8,6	12,6
2. uglavnom pozitivan	31,1	28,8	33,3
3. ni pozitivan ni negativan	49,7	51,6	47,9
4. uglavnom negativan	7,2	9,1	5,4
5. izrazito negativan	1,3		

P79. Koji su stavovi, po Vama, feministički?

P80. Po Vašem mišljenju, zastupaju li političarke feminističke stavove?

1. da	22,7	25,5	20,3
2. ne	36,2	33,7	38,5
3. ne znam	41,0	40,8	41,3

P81. Jeste li primijetili da se neke političarke deklariraju kao feministkinje?

1. da, koje _____	6,4	5,9	6,9
2. ne	51,0	52,7	49,6
3. ne znam	42,5	41,5	43,5

P82a. Smatrate li da je ovo istraživanje *Žene u hrvatskoj politici* potrebno?

P82b. Je li Vas potaklo na razmišljanje o novim temama ili problemima?

Projekt je
financiran
sredstvima
Europske unije...

... Nacionalne
zaklade za
razvoj civilnoga
društva.

Provodi se u
organizaciji
Centra za
ženske studije.

Ova publikacija izrađena je uz pomoć Europske unije.
Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Centra za ženske studije
i ne odražava nužno gledišta Europske unije.

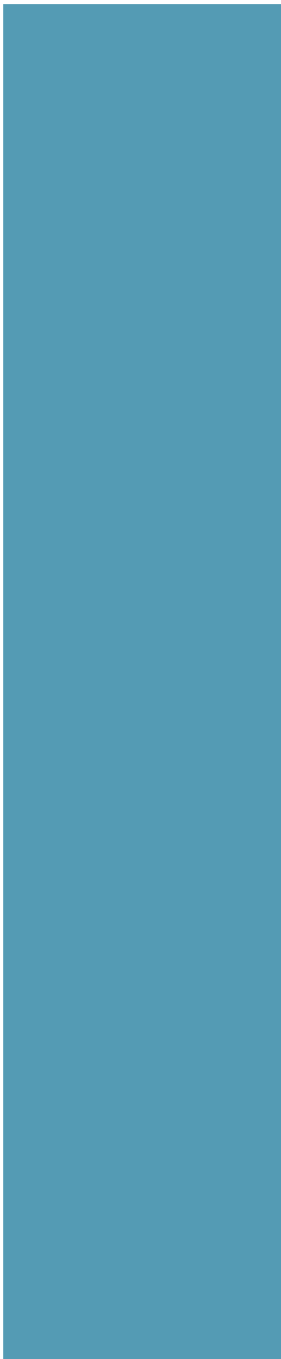

Više informacija o Europskoj uniji:
Informacijski centar Europske unije
Trg žrtava fašizma 6, Zagreb
Radno vrijeme: pon – pet od 10.00 do 17.30 sati
Tel. 01/ 4500 110
E-mail: info@euic.hr
Facebook: <http://www.facebook.com/euinfocentar>
Web: www.delhrv.ec.europa.eu

Ova stranica je namjerno ostavljena prazna.

Publikacija je financirana
od strane Europske unije.

© Centar za ženske studije, 2012.

